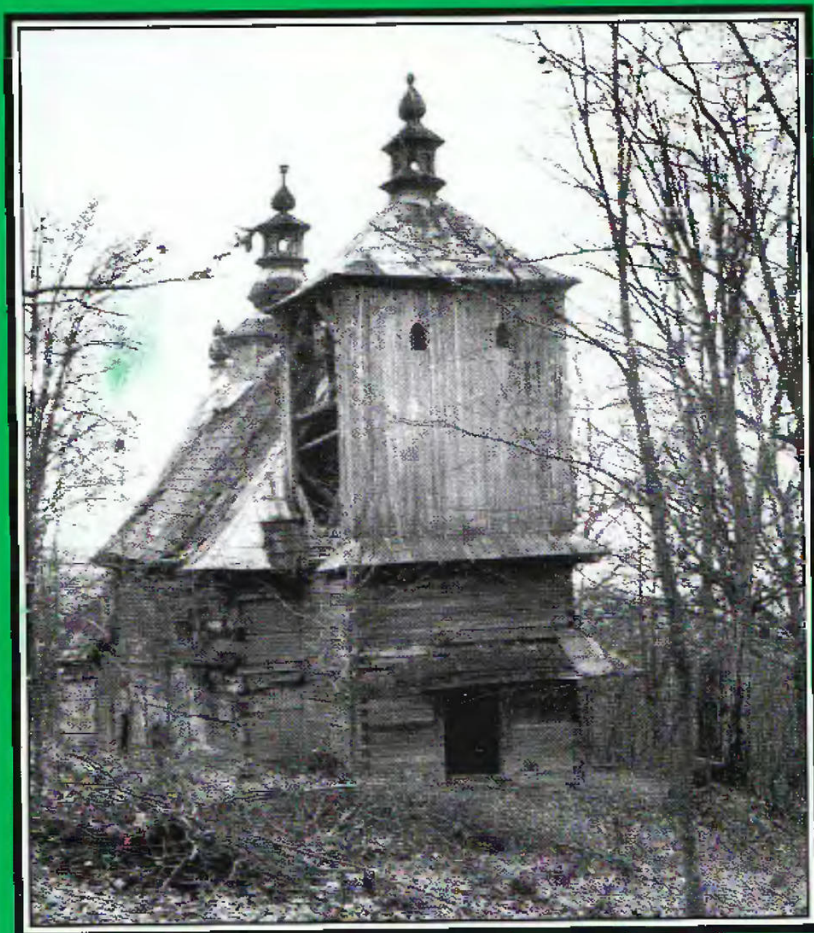

ЛЕМКІВЩИНА LEMKIVSHCHYNA

РІК XXIII, Ч. 1 (88)

BECHA — 2002 — SPRING

VOL. XXIII, No. 1 (88)

НАША ЦІЛЬ: ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ
У ВІЛЬНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ

OUR MOTTO: THE UNITY OF UKRAINIAN ETHNOGRAPHIC TERRITORY
IN A FREE UKRAINIAN STATE

ЛЕМКІВЩИНА

LEMKIVSHCHYNA

ВИДАЄ ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ В АМЕРИЦІ
PUBLISHED BY ODLWU, INC.

РІК XXIII, Ч. 1 (88) ВЕСНА — 2002 — SPRING VOL. XXIII, No. 1 (88)

ЗМІСТ

М. Дупляк: Великодні вітання	1
Д. Гованська: Акція "Вісла"	2
У Шевченкові роковини В. Хомик: Перед пам'ятником Шевченкові	3
В. Хомик: Весна. Я чую музику з небес	5
Заклик УККА до української громади у 55-ту річницю акції "Вісла"	7
На актуальні теми	
Т. Івінський: Візи для українців повинні бути дешеві й багаторазові	8
Вісті Світового Конгресу Українців	
Рік Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого 1892-2002	11
М. Старчак-Вавричин: Про переклад псалтиря на лемківську говірку	12
І. Бірчак, М. Мушника: Професор-лемко Дмитро Семак — почесний доктор Пряшівського університету	14
Lemkivshchyna:	
Easter Greetings / March — The Month of Taras Shevchenko	15
April 28, 1947 — 55 years ago... / E. Senko: All about Tylicz	16
From the UWC Year of His Beatitude Patriarch Josyf Slipuj 1892-2002	19
Рецензії, анонси М. Галів: Спогади Миколи Горбала	20
З листів до редакції	21
Бюлетень СФУЛО III Світовий Конгрес СФУЛО / Програма	22-23
Дума: Микола Горбаль відвідав США	24
Дума: Відбулось засідання президії СФУЛО американського континенту ..	24
М. Старчак-Вавричин: "Лемківщина в 1939-1947 рр. Війна, окупація і виселення" ..	25
Ростислав: Відроджують різдвяні звичаї	26
З рідної землі М. Яра: Вісті зі Сянока	27
Зі застання М. Старчак-Вавричин: Дні лемківської культури в Зеленій Горі ..	28
В. Хомик: Люби свій край!	29
З життя організації Загальні Збори Відділів	30
Відійшли у вічність С. Бігуняк: Св. п. Емілія Бігуляк / Коляда 2001-2002 р.	31
На обкладинці: Знищена церковця, свідок нашої присутності на Рідній Землі...	

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Марія Дупляк (гол. редактор), Павло Лопата

EDITORIAL BOARD:

Marie Duplak (Editor-in-chief), Pavlo Lopata

Мистецьке оформлення обкладинки Михайла Черешнівського
Cover design by Mykhailo Cheresniovskyi

КРАЙОВА УПРАВА ООЛ

ЕКЗЕКУТИВА

Зенон Галькович	голова
Марія Дупляк	1-ий заст. голови
Стефан Гованський	і реф. зовнішніх зв'язків
Анна Войтович	2-ий заст. голови
Стефан Косцюлек	і музичний реф.
	секретар
	скарбник

РЕФЕРЕНТУРИ

Василь Гаргай	організаційна
Юрій Ковальчик	допомога
Іван Гресь	культ.-освітня

ВІЛЬНІ ЧЛЕНИ

Іван Васічко	Володимир Благодієвський
Іван Філь	Тетяна Малиняк
Зенон Войтович	Анна Павелчак
Микола Дупляк	

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Михайло Дзіман	голова
Теодор Марчівський	член

ТОВАРИСЬКИЙ СУД

Іван Хомко	голова
Юліян Котляр	член
Петро Русинко	член

Адреса Крайової Управи ООЛ:
ODLWU, Inc.

P.O. Box 7, Clifton, N.J. 07011-0007

Адреса Редакції й Адміністрації:
"Lemkivshchyna" Magazine

P.O. Box 7

Clifton, N.J. 07011-0007 USA

Fax: 973-473-2144 e-mail: mduplak@aol.com

Printed in USA by COMPUTOPRINT Corp
35 Harding Avenue, Clifton, N.J. 07011

Tel.: (973) 772-2166

Fax: (973) 772-1963

e-mail: computopr@aol.com

Христос Воскрес!

*Вітаємо всіх Членів, Управи Відділів та Прихильників наших організацій
з радісним святом Воскресення Господнього!*

*Наші вітання і найкращі бажання для всіх земляків,
що проживають у Рідному Краю і поза його границями, розкинені по всіх
континентах, але об'єднані одною Любов'ю до Батьківщини!
Хай Воскреслий Христос зішле їм радість і щастя!*

**КРАЙОВА УПРАВА
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ
в АМЕРИЦІ
РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ ЖУРНАЛУ
“ЛЕМКІВЩИНА”**

Вже давно наш церковний та загально національний і громадський календар не був так переповнений святами, подіями і річницями, які припадають якраз тепер, на весні.

31-го березня цього року, за григорянським календарем, християнський нарід святкує радісне свято Христового Воскресіння. У цей час уся природа будиться із зимового сну, починає нове життя. І ми, християни, оновлюємось у Великодній час, віримо у перемогу добра над злом, будуємо надії на краще завтра.

І як дивно, у цьому році Великдень співпадає з днем виборів до місцевих та парламентських структур в Україні. Ми віримо, що Воскреслий Христос наповнить уми і серця наших братів і сестер надією і радістю, ми віримо, що український нарід зробить розумні рішення задля кращого свого майбутнього.

28 квітня, у квітню неділю за юліянським календарем сповниться 55 літ від пам'ятного 1947. Скільки петицій, звернень та листів до урядів Польщі й України, скільки протоптаних стежок і доріг... А уряди і польський сейм мовчать. Чи призначені ми і наша гольгота на забуття? Ні! Так довго, як довго наші кривди не будуть направлені, ми битимемо на сполох та домагатимемося правди!

У травні, в столичному місті Києві, проходитиме 3-ій Світовий Конгрес СФУЛО, присвячений жорстоким подіям 40-их років та програмі відродження нашої вужчої Батьківщини. Нашою масовою участю у Конгресі засвідчимо, що не байдужа нам доля материка та його дітей. Тут не важливо, чи живемо на Рідній Землі, на засланні чи в діаспорі. В наших жилах пливе ця сама кров!

Тому, чи святкуємо Воскресіння Господнє 31 березня чи 5 травня, просім Воскреслого Христа, щоб об'єднав нас та наповнив нас надією і вірою на краще майбутнє українського народу, України, в тому і нашої многотрадальної Лемківщини.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Марійка Дупляк, редактор

АКЦІЯ “ВІСЛА”*

Ранком 28 березня 1947 року польський генерал і віцеміністр оборони Кароль Сьверчевський, подорожував Бещадськими горами в південно-східній Польщі, проводячи інспекцію війська в місцевостях Лісько і Балигород. В Балигороді, розмовляючи з групою офіцерів, він дізнався про існування ще одного військового гарнізону в місцевості Тісна, приблизно 20 кілометрів далі на південь, і вирішив поїхати туди також. Ескорт його автомобіля складався ще з двох, генерал їхав в машині посередині — між першою, де їхала охорона, і третьою, з підполковниками.

Але вже невдовзі після виїзду виникли проблеми з мотором у першій машині, котра не змогла їхати далі. Генерал Сьверчевський, маючи стислий розклад свого візиту, не хотів чекати на ремонт і вирішив, що останні два авта поїдуть далі, а третє дожене їх після усунення неполадок.

Отже, він продовжував подорож на південь, коли дорога значно звузилась і почала крутитись між горами в околицях сіл Бистра і Яблонка. Високі скелі, порослі деревами, піднімались по обидва боках дороги. Машини наближались до мосту, який перетинав ріку Яблонку, коли прозвучали перші постріли з гущавини лісу, високо понад їхніми головами.

Польські офіцери пробували захищатися, або хоча б укритись в западині ріки, але снайпери зверху мали їх як на долоні. Коли стрільнина втихла, генерал Сьверчевський та пару чоловік з його групи лежали мертві.

Ще того ж вечора Польське Міністерство Національної Оборони офіційно заявило про вбивство генерала Сьверчевського вояками Української Повстанської Армії.

УПА була активна в Польщі після Другої світової війни, і старалася брати під контроль ті околиці, де українці становили більшість населення, бо головною ціллю УПА була побу-

дова незалежної України. Польський уряд, покладаючи на УПА вину за смерть генерала Сьверчевського, на наступний день — 29 березня 1947 року, випустив протокол, котрий вимагав репресивної акції щодо українського населення. Той протокол наказував “швидкими темпами переселити українців і змішані родини на повернені терени (тобто територію північної і західної Польщі), не утворюючи суцільних груп не ближче як 100 км від кордону”.

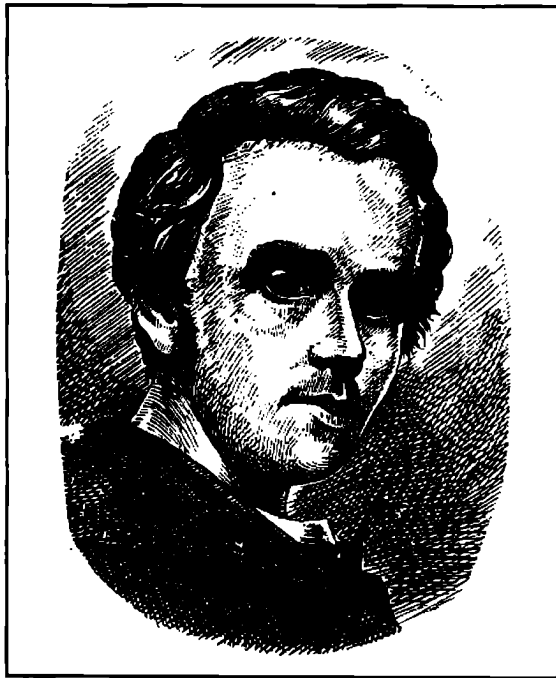
Це означало, по-перше, що українці будуть переселені зі своїх корінних земель в південно-східній Польщі на північні і західні території — так звані “Ziemie Odzyskane”. По-друге, українські родини будуть розпорошені по цих територіях. Польський комуністичний уряд аргументував це переселення і розкинення українського населення своїм намаганням швидко знищити УПА, та унеможливити її відродження відсутністю допомоги і підтримки українським партизанам зі сторони співчуваючого їм місцевого населення.

Але, незважаючи на заяву польського уряду, що акція “Вісла” була неминучим заходом, спрямованим на ліквідацію УПА, після розпаду комунізму в Польщі, такі науковці, як, наприклад, Євген Місило, знайшли докази, що смерть Сьверчевського була тільки “дуже до речною” і вчасною причиною, і що акція “Вісла” була частиною далекоглядної цілі польського уряду — зліквідувати українську меншість в Польщі. Дотепер дебатється сам факт — чи дійсно саме бойовики УПА вбили Сьверчевського. Але найважливіше ми тепер знаємо: пляни переселення, котрі пізніше були названі акція “Вісла”, обговорювалися ще за кілька місяців до смерти генерала Сьверчевського.

Зокрема, 20 лютого 1947 року, генерал-майор Стефан Моссор подав на розгляд Міністерства Національної Оборони пропозицію: якщо неможливо вислати українську меншість до Советської України, як було погоджено з урядом Советського Союзу ще в 1944 році, то українці в Польщі повинні бути переселені ок-

* Доповідь виголошена під час лемківської “Ватри” в Елленвіл, Н.Й. у 2001 р.

Збержено стиль автора. — Ред.

Тарас Шевченко

У ШЕВЧЕНКОВІ РОКОВИНИ

ВАСИЛЬ ХОМИК

ПЕРЕД ПАМ'ЯТНИКОМ ШЕВЧЕНКОВІ

Його поставили у Львові
Два скульптори із Лемківщини,
Щоб кликав люд наш до любові
Й до злагоди в ім'я України.

І йдуть до нього кожен днину
Вклонитись в шані та в любові,
Що врятував святу Україну
Й заклав життя нові основи.

Глаголять істину єдину:
— Безсмертя той пророк достоїн,
Що віщим словом в злу годину
Врятує край, їх мужній воїн.

ремима родинами, розпорошені по всіх Повернених Землях, де швидко асимілюються. Іншими словами, польська держава хотіла “спольонізувати” українців, вириваючи їх з рідного коріння і розсипаючи їх по чужих землях.

Це також стає очевидним з таємничого документу, котрий польський уряд видав 16 квітня 1947 року, щоб обґрунтувати плян переселення. Цей документ узаконював цілковиту, тотальну евакуацію і максимальне розпорошення всіх українців з південно-східної Польщі, без уваги на їх професійну, суспільну, чи політичну діяльність. Документ починається недвозначно гострими словами: “Остаточно вирішити українську проблему в Польщі...”

28 квітня 1947 року, через місяць після смерті генерала Сьверчевського, перші з українських сіл були оточені дівізіями Польського Війська. За пару годин українські мешканці були зведені з їхніх осель до вокзалів, де були повантажені в вагони для худоби і повезені у глибину Польщі. Через три місяці, коли останній транспорт українців прибув на Ziemie Odzyskane, кількість примусово переселених акцією “Вісла” сягнула приблизно 140,000. Південно-східна частина Польщі (що включає Лемківщину, Надсяння, Холмщину і Підляшшя) за-

лишилася майже без українців.

Я зацікавилась акцією “Вісла” також і тому, що серед тих 140,000 людей були обидві пари моїх бабців і дідів, мої батьки (котрі мали тільки 2 і 5 років), та вся моя родина. Ця моя зацікавленість поглибилася, коли я була студенткою в Колумбійському університеті в Нью-Йорку, вивчаючи історію.

В моїх поодиноких студіях про Другу світову війну я мала завдання проводити усне інтерв'ю з кимось, хто жив під час цієї війни. Я вирішила провести інтерв'ю з моєю бабусею, Мелянією Лозиняк, бо вона народилася в селі Смерековець на Лемківщині, і як я знала, — добре пам'ятає німецьку окупацію. В результаті бабця не стільки розказала мені просто про війну, скільки все про її виселення з Лемківщини під час акції “Вісла”.

Те, що вона мені розказала, сильно зворушило і водночас міцно зацікавило мене. Було годі повірити, що вся моя ціла родина була змушена залишити їхні села протягом кількох годин, не маючи поняття, куди вони будуть переселені. Крім того, я почала розуміти історичні причини розпорошеності усієї моєї родини по Польщі, по Україні, і по США. Я почула, що брат моєї бабці і сестра мого діда були перс-

селені на Україну в 1946 році. Наступного року, моя бабуся і дід, та решта родини, були виселені до західної Польщі. В 1961 році бабуся і дід емігрували до Америки.

Коротко кажучи, життєпис моєї бабці мав великий вплив на мене, і через кілька років, коли я отримала свій магістерський диплом в міжнародних справах, я вирішила шукати більше інформації про акцію “Вісла”. Я намагалась, і отримала стипендію Фулбрайта до Польщі в 1988 році, щоб знайти та проводити більше інтерв’ю з переселенцями з 1947 року.

Отже, я приїхала до Польщі на початку академічного року, а Комісією Фулбрайта мені була забезпечена можливість працювати при Інституті історії в Ягеллонському Університеті в Кракові. Таким чином, моя база була в Кракові.

На протязі першого семестру в Кракові я студіювала всі найостанніші матеріали, бо до того часу я зосереджувалася на англійських і українських документах. Отже, я також займалася інтенсивними курсами польської мови при Ягеллонському Університеті.

Стипендисти Фулбрайта можуть вільно розпоряджатися своїм часом, і хоч я б могла цілий час читати книжки чи досліджувати матеріали в архівах, моїм пріоритетом було проводити інтерв’ю з людьми. Більше як 50 років минуло від того часу як українці в Польщі були переселені, і я здавала собі справу, що більшість людей, які б пам’ятали акцію “Вісла” вже відійшли у вічність. Саме тому я хотіла зібрати як найбільше інформації від живих свідків, поки ці ресурси ще існують. Бо, на жаль, це сталося кілька разів і зі мною — глибоко похилого віку люди не дочекалися мого запланованого приїзду через небажану смерть, що прийшла на тиждень чи навіть кілька днів переді мною. І, повернувшись до Штатів, я назавжди втратила ще більше людей, які пережили цю акцію.

Хто знає, скільки років ще залишилося щоби використати можливість — почути правду про ті часи і події від їх сучасників, очсвідців — 10? 5? менше? Я хотіла чути безпосередньо від жертв цього переселення. Той доповідь — це лише частина того, що я зустріла і чула в Польщі, але незважаючи на скорочений обсяг,

воно є спробою дати слово людям, що пережили акцію “Вісла”, і зберегти ті спогади про події, що змінили їхнє життя назавжди.

Я розпочала свої пошуки в західній Польщі, в Ziemiach Odzyskanych, адже туди були спроваджені і збудовали своє нове життя більшість переселенців. Я провела багато тижнів в місті Легніца, бо один з чотирьох українських ліцеїв в Польщі знаходиться саме там, і там дозволив мені замешкати директор цієї школи, Богдан Гнатюк.

Саме стосовно Легніци, я хотіла б підкреслити, що, навіть якщо ціллю Акції “Вісла” було засимілювати українську меншість, то місто Легніца доказує — та ціль не була досягнута. Я була рада почати яке сильне там українське суспільство, що існують греко-католицькі і православні церкви і що українці відверто захищають їхні традиції і культуру. Коли я там була, українці в Легніці радісно святкували день народження Тараса Шевченка.

В Легніци, так як згодом і в інших містах, я не мала проблем з пошуками переселенців акції “Вісла”. Кожен мій новий знайомий знав людей, що зазнали подібної долі, і радо знайомив мене з ними. Також мені часто допомагали священики, повідомивши, хто в їхній парафії згідний був би поговорити зі мною. Дякуючи тому, що я американка українського походження, люди вірили мені, хоча завжди хотіли знати і питали, що спонукало американку подорожувати по Польщі, шукаючи переселенців з події 50-літньої давності.

Отже, через українську громаду в Легніці, я познайомилася з Іваном Кочанським. Кочанський розповів мені, що він народився 1928 року в селі Мушинка на західній Лемківщині, близько словацького кордону. Він розповідав, що під час Другої світової війни в Мушинці було досить спокійно — там був розміщений відділ прикордонної сторожі. Але тоді, 1 липня 1947 року, жовніри відділу Польської Армії прибули до Мушинки, зібрали всіх на плац біля церкви у восьмій годині ранку і оголосили: всі мешканці мусять бути готові до від’їзду за дві години — хто в чому є і хто що має.

Я питала Кочанського, чи люди в його селі знали про майбутнє переселення і чи були

ВЕСНА

Великий день в Бескидах нині,
Голосять дзвони до небес:
У нашій рідній Лемківщині
Христос із мертвих вже воскрес!

Крокують хлопці та дівчата
Воздати шану з молитов
Тому, хто став за люд розп'ятий
І смертю смертю поборов.

Змовкають дзвони. Із церковці
(Тепер — костьолка) лине спів,
Неначе плач дівчат і хлопців
По втраті рідних та батьків.

Питає матері дитина:
— Чи дождемось добра з небес?
— Так, як воскресне Лемківщина,
Бо з мертвих нам Христос воскрес!

Я ЧУЮ МУЗИКУ З НЕБЕС

Я чую музику з небес:
— Христос воскрес! Христос воскрес!
Луною гори віддають:
— Воскресне й наш лемківський люд!

Прийде пора: погасне зло,
Повернуть люди у село,
Пов'ється дим з кудлатих стріх
І задзвонить дитячий сміх.

Прилинуть птиць в зелений гай
І зашумить рясний врожай,
Полине після до небес:
— Наш край із мертвих нам воскрес!

офіційно попереджені. Він відповів, що нічого офіційно не було сказано, ходили лише чутки, яким занадто ніхто не вірив.

Так чи інакше — всі лемки мусили залишити Мушинку. Кочанський мені сказав, що військовики взяли парафіяльну книжку: “Хрещений в церкві — їде! Хрещений в костелі — остає”. Це означало, що всі ті, які були хрещені в греко-католицький чи православній церкві — тобто лемки — мали бути переселені. Національність була підставою переселення. В Мушинці, поляки, які говорили по-лемківськи, були дозволені залишитися, а лемки — навіть ті, які служили в польському війську — мусили виїжджати. Ось чому дехто навіть пробував купувати метрики чи інші документи, щоб фальсифікувати свою ідентичність.

Кочанський розповів, що його родина взяла свою корову, та повантажила все, що могла, в їхній віз, і що в десятій годині офіцери наказали рушати на Грибів — 38 кілометрів звідти. Дорогою, через неспроможність корови потягнути віз на гору, капраль війська вдарив Кочанського нагайкою.

Коли ціла група досягла Грибова, вони чекали там пару днів, доки Польське Військо

вантажило всіх у товарні вагони. Кочанський сказав: “В Грибові вони не повантажили ціле село в один транспорт, а розділили на два або три. В трьох транспортах були перемішані люди з трьох сіл — Мушинка, Телич і Мохначка”.

В вагоні де їхав Кочанський, було п'ятнадцять людей з чотирьох родин, вся худоба, та весь їх скарб, крім возів, які були розібрані і поміщені в інший вагон. Так вони їхали сім днів, і під час подорожі військо тільки раз дало їм їжу — кашу.

Коли, нарешті, транспорт приїхав на захід — до місцевості Хойнів — виявилось, що половина возів зникла. Кочанський пояснив, що під час подорожі, коли поїзд помаленьки їхав під гору, то місцеві жителі мали досить часу, щоб сісти на поїзд і повикидати з вагонів усе, що там було.

“Але ще гірше було, — він продовжував, — коли вони приїхали на захід, їх нові сусіди, поляки вважали самі та поширювали чутки, що приїхали “бандити”, “різуни”. То означало — переселенці є члени УПА і небезпечні. Українці пізніше довідалися, що їх польські сусіди навіть спали з сокирами під подушками, бо боялись переселенців”.

Кочанський мені нагадував, що Мушинка була біля чехословацького кордону, і він твердив, що люди з його села не могли бути упістами через то, що там був розквартирований міцний відділ війська, що унеможливило будь-кому бути активним в УПА. Отже, Кочанський не був згідний, що ліквідація УПА була однією причиною переселення українців. “Перевезли і все, — він мені сказав. Розкидані по дві, три родини по селах між польським населенням, українці повинні були якнайскоріше засимілюватися, стати поляками...”

Може пів-години від Легниці є село Вільчице, де я поїхала далі поговорити з панею Кітчак. Коли я нарешті знайшла її хату, то зустріла Кітчак дуже нервовою, було видно, що вона боялась говорити про акцію “Вісла” — це результат багатьох років життя в Польщі, репресивній державі. Зрештою, вона попросила в мене дозволу на присутність під час розмови її приятельки, котра також була переселена.

Ці двоє жінок, Кітчак і Чук, були знайомі багато літ. Вони обидві народилися в селі Велька Вербиця в Холмщині, і обидві були переселені тим же транспортом в червні, 1947 року. Ці двоє твердили, що на відміну від інших сіл, їм дали тиждень, аби підготуватись до виїзду. Окрім того, на відміну від мешканців Мушинки, селяни в Великій Вербиці часто контактували з УПА і допомагали українським партизанам, які шукали харчів чи укриття. Чук емоційно додала: “Помагали, помагали, збіжжя давали. Я корову дала. Ми своїм помагали. Нехай арештують! Чи до могили чи до в’язниці, мені вже одно”.

Повертаючись до деталей переселення, я намагалась в’яснити, що їх родини взяли з собою. “А що було взяти? — відповіла Чук. — Ми ліжко взяли, бо ліжко розбиралося. Навіть стола не взяли! Троха муки, картоплі. Ми мали теличку — довелося її зарізати. Ще трошки збіжжя взяли, корову та пару коней, і то було все”.

Тоді ці дві жінки разом з мешканцями усього села були повантажені до транспорту в місцевості Бєлжець, і не знали кінцевого пункту своєї подорожі, доки не приїхали до Легниці. І весь цей час Кітчак не мала поняття, куди пере-

селяють рушту її родини. На щастя, вона залишилася з чоловіком, але її батьки та старша сестра, котрі жили в іншому селі на Холмщині, змушені були залишити свої господарства негайно, без зволікань, і Кітчак втратила контакт з ними.

З Легниці Кітчак, Чук і ще чотири чи п’ять українських родин перевезені до села Вільчице. Там вони переночували на своїх возах, доки наступного дня прийшов солтис — голова села — і оголосив, що місця тут для них нема. Він же порадив податися до сусіднього села, Лубятова, і питатися там. Зрештою, всі ці українські родини знайшли старі німецькі хати в Лубятові і почали працювати на полях у польських сусідів, щоб заробити хоч трошки грошей на початок.

Але за кілька місяців, після неодноразових звертань до місцевого уряду в Легниці за обіцяною землею до господарювання, була отримана відповідь: всі ті родини за пляном переселення не можуть жити в Любачеві, для них призначена інша місцевість. В офіційних інструкціях Міністерства Громадської Безпеки було сказано, що “українців треба оселяти групами, щоб не перевищували на 10% загалу населення в даних місцевостях”. Одним словом, Кітчак і Чук опинилися на місці, не для них призначеному.

Використавши цю можливість, вони невдовзі знов повернулись до Вільчиць, де і живуть досьогодні. В кінці 1947-го року, Кітчак довідалася, що її сестра і батьки опинилися на другій стороні Польщі, в околиці Мазурів. Вона поїхала до них і, разом, вони змогли повернутись до Вільчиць.

Під час мого перебування в Польщі, я говорила також з різними людьми, що були самі ув’язнені, чи мали родину в концтаборі в Явожно. Надзвичайно цікавими для мене були розмови з панством Ткачик, які мені розповіли, що запізналися в Явожні і одружилися після звільнення.

Концтабір офіційно називався “Центральний Табір Праці в Явожні”, і в 1947-му році Польський уряд призначив його для ув’язнення українців, звинувачених у допомозі УПА.

Продовження в наступному числі.

ЗАКЛИК

УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

У 55-ту РІЧНИЦЮ АКЦІЇ “ВІСЛА”

Український Конгресовий Комітет Америки закликає всю українську громаду жалібно відзначити трагічні події у 1945-1947 роках, відомі як акція “Вісла”, які мали місце на українських етнографічних землях, що належали до Польщі. Більше 500,000 українців було депортовано з тих теренів в Радянський Союз, а опісля (у 1947 р.) на північно-західні території Польщі. Українців вигнали з домівок, вони втратили власність, а інколи навіть і свободу та життя. У висліді, мирний український нарід було депортовано, а тим самим призначено на цілковиту асиміліацію та знищення. Цілі села, разом з нашими церквами та цвинтарями були знищені, щоб оцим стерти усі сліди українського життя на тих землях.

Ця трагедія повинна назавжди залишитися в пам’яті українського та польського народів як нагадування про страшні наслідки авторитарних режимів та злочинного принципу збірної відповідальності. “Людство повинно пам’ятати свою історію, як славну, так і безславну, тим паче, щоб ніколи не повторити тих самих помилок, від яких страждають його сини і доньки”, писалося в заяві Крайової Екзекутиви УККА з нагоди 50-ої річниці ганебної акції “Вісла”. Ми й справді повинні берегти згадку про ці страшні події, щоб не допустити їх повторення.

У 1997 році, коли українці відзначали 50-ту печальну річницю цих подій, УККА листовно звертався до Президента Польщі Александра Квасневського, в якому закликав засудити дії уряду Польщі у 1945-1947 роках, націлене на цілковиту польонізацію українського населення; по можливості повернути громадську власність (церкви, бібліотеки, тощо), а також повернути приватну власність тим українцям, які мають доказ на власність, та які є прямими нащадками жертв акції “Вісла”. У відповіді, Президент Квасневський ствердив, що ця трагічна історична подія повинна назавжди залишитися в пам’яті польського та українського народів та запевнив, що уряд Польщі працюватиме над вирішенням питань, які УККА поставив в листі.

У травні цього року в Києві відбудеться III Світовий Конгрес Світової Федерації Українських Лемківських Об’єднань, присвячений 55-ій річниці депортації. Два основні питання, які обговорюватимуться на Конгресі — програма відродження Лемківщини та заходи щодо направлення кривд, в основному, офіційне засудження акції “Вісла” Сеймом Республіки Польща та звернення до президентів України і Польщі про компенсацію жертв депортації. Ціль цього Конгресу — привернути світову увагу до цих страшних подій та виправлення кривд, спричинених українцям у 1945-1947 роках.

У рік 55-ої річниці УККА продовжує співпрацювати з українським та польським урядами у цьому питанні. На жаль, ця трагічна сторінка історії України майже не відома в світі. Саме тому ми закликаємо всю українську діаспору організувати жалібні відзначення акції “Вісла” у церквах та в громаді. Пригадаймо цю трагедію та нагадаймо світові, до чого призводить ворожість між народами; помолімося за жертв акції “Вісла” та пам’ятаймо її, щоб запобігти повторенню подібних трагедій.

За Крайову Екзекутиву УККА

Михайло Савків, мол.
Президент

Марійка Дупляк
Екзекутивний секретар

**КЛУБ
ОСОБИСТОСТЕЙ**

**Тадеуш Івінський:
Візи для українців повинні бути дешеві
й багаторазові***

Голова комісії Парламентської асамблеї Ради Європи не виключає, що Україна може позбутися членства в цій організації, якщо наша влада не змінить ставлення до мас-медіа.

– Пане Тадеуше, ви – перший гість нашої Клубу, своєрідний дебют його діяльності. Можливо, на початку нашої розмови ви трохи розкажете про свою теперішню діяльність і дасте оцінку сучасним українсько-польським відносинам.

– Я дуже люблю старе польське прислів'я, у якому сказано, що людина дебютує аж до смерті й сама смерть теж є дебютом. Якщо говорити про українсько-польські відносини в значенні львівсько-ряшівських, то наша зустріч теж є дебютом. Ініціатива “Поступу” і радіо “Rzeszow” у цьому плані є дуже корисною. Стосунки з Україною мають для Польщі особливе значення, оскільки вашу країну ми вважаємо своїм стратегічним партнером. Хочу також сказати, що з трьох основних партнерів Польщі (а це Україна, Німеччина й Росія) найкраще справи йдуть з Німеччиною, хоча ще не можна говорити про добрий фінал у наших відносинах. З Україною, на жаль, справи просуваються найважче і найповільніше, бо якщо говорити про кривду, яку пам'ятають наші народи, то доведеться якийсь час плідно попрацювати, аби позбутися негативних стереотипів.

У Польщі раніше був популярним такий дотеп: коли приймали до ПОРПу, кандидат ставав перед комісією і його просили розповісти про ситуацію на Близькому Сході, оскільки це був рік 1967-1968. І кандидат запитував: “Хочете, аби я широко сказав?”. – “Так, звичайно, широко”. – “Якщо широко, то Львів можемо віддати, але Вільно – ніколи!”. З такої перспективи для багатьох поляків Близький Схід є саме близьким сходом тут, на східному кордоні Польщі.

Відносини України й Польщі повинні щодня зміцнюватися, й скажу навіть таке, що в

деяких польських колах добрі контакти з Україною трактуються як послаблення зв'язків з Росією, як альтернатива польсько-російській співпраці. Але додаю, що Польща мусить мати добрі стосунки як із Україною, так і з Росією. Якщо говорити про економічну співпрацю, то тут мало втішного. В останні роки суттєво зменшився товарообіг між нашими країнами. Ніколи раніше він не був меншим, ніж півтора мільярда доларів США, зараз – ледь доходить до мільярда, а при сучасних можливостях це дуже мало.

– А що ви думаєте про зовнішню політику Польщі?

– Польська зовнішня політика з 1989 року пріоритетним визначає євроатлантичний напрям. Це річ очевидна й жодна політична орієнтація в Польщі не в змозі змінити цього. Але ми також переконані, що наша країна повинна бути в добрих стосунках із усіма своїми сусідами на сході: Україною, Білоруссю, Росією, Литвою. Бо саме цього від нас очікують наші партнери із Заходу та ЄС. І не секрет, що зараз Польща з-поміж 19 членів НАТО має найгірші стосунки з Росією і це не є добрим показником для нашої країни. Без сумніву, важливим для нас залишається й момент вступу нашої країни до Європейського Союзу, що, очевидно, вплине насамперед на польсько-українські відносини. У Польщі розуміють наслідки вступу до ЄС, але це не означає, що має з'явитися нова “залізна завеса” на кордоні України й Польщі. Візи повинні бути, це всім зрозуміло, але візи дешеві й багаторазові, та й рух на кордоні має бути цивілізованим і врегульованим.

Відносини між Польщею та Україною повинні бути добросусідськими, незалежно від різних якостей чи характерів лідерів наших держав. Я високо ціную роль нашого президента Александра Кваснєвського, який особисто зробив

* Передруковано з газети “Дзень” зі збереженням мови оригіналу. — Ред. “Л.”.

великий внесок у розвиток польсько-українських стосунків. Кількість зустрічей з президентом Леонідом Кучмою і постійна підтримка України в різних міжнародних організаціях гідна визнання і поваги. Але прошу мене зрозуміти правильно, відносини наших народів повинні бути добрими, незалежно від того, хто стоїть на чолі держави, та незалежно від того, якої політичної орієнтації дотримується влада в Польщі та в Україні. Цього вимагають інтереси народу, а не якихось політичних груп. Як казав Вінстон Черчилль, Англія не має вічних друзів, вона має лише вічні інтереси.

– *Чи потерпає Польща від надмірного потоку нелегальних мігрантів з України та країн Сходу?*

– Щороку до Польщі приїжджає 5 мільйонів українців. Більша частина з них – це туристи. Я відразу хочу зауважити, що саме означає “турист”. Це особа, яка проводить хоча б одну ніч у цій країні. Статистика подає різні дані, але статистика, як бікіні – показує багато, але найцікавіше приховує. Ці туристи повертаються назад. Крім того, Польща є транзитною територією для багатьох людей, які їдуть до Німеччини. Другою країною, куди їдуть через Польщу, є Австрія. Це я говорю про слов’янські країни. Але є ще значний потік людей з Індійського півострова - з Пакистану, Непалу, Шрі-Ланки і Бангладеш. Міграція з цих країн відбувається просто в драматичний спосіб. В сучасній Європі дуже гостро стоїть питання міграції. Крім того, хочу сказати, що Польща має безвізовий в’їзд в інші країни. Тому польські паспорти часто крадуть, оскільки достатньо лише змінити фотографію і можна подорожувати багатьма країнами.

– *Колись один відомий польський професор сказав, що такого поняття, як зовнішня політика Польщі на схід не існує. Чи ви теж дотримуєтесь цієї думки, чи вважаєте інакше?*

– Мені незручно коментувати подібні висловлювання, перебуваючи за кордоном. Але, на мою думку, потенціал зовнішньої політики Польщі на схід досить великий. Невдовзі SLD (найпотужніша парламентська лівоцентристська партія Польщі, до якої належить Т.Івінський - ред.) представить нову програму зовнішньої політики Польщі. Ми вважаємо, що має бути нова

зовнішня політика, спрямована на схід. Потрібний перелом у відносинах з Росією - це, зокрема, стосується Калінінградської області. Існує потреба також інтенсифікувати співпрацю з Україною. Є два т.зв. “євро регіони” – “Буг” і “Карпати”, і тим, що там відбувається зараз, ніхто не задоволений. Польща має особливе ставлення до Білорусі. Ми розуміємо, що в цій державі сильно порушуються права людини. Мені довелося бути головою ПАРЄ у період з 1994 по 1998 рік. І саме коли в 1996 році в Білорусі відбувалися вибори й референдум, наша делегація, перебуваючи там, не визнала результатів цього плебісциту. Але зараз я говорю про дещо інше. Ми маємо кордон з Білоруссю і треба створити можливість діалогу між поляками й білорусами, між нашими суспільствами для того, аби демократичні процеси доходили й до Білорусі. Чим кращі стосунки Польща матиме на сході, тим міцнішою буде її позиція в ЄС.

– *На останньому засіданні ПАРЄ активно обговорювалося українське питання. Тоді лунало багато припущень, що в випадку, якщо офіційний Київ не змінить свого ставлення до мас-медіа, слід буде запроваджувати проти нашої держави серйозні санкції?*

– У резолюції, яку прийняла ПАРЄ в січні цього року, немає погрози, що Україну можуть виключити з Ради Європи. Натомість треба нагадати, що в Україні є багато випадків обмеження свободи преси. Така ситуація потребує змін і в цьому контексті була представлена справа Георгія Гонгадзе. Дебати навколо цієї теми тривали кілька годин. Поки що ніхто не говорить про виключення України з ПАРЄ чи про зміну повноважень української делегації. Але я хочу наголосити, що в ПАРЄ ставлення до всіх країн однакове, до України ніхто не ставиться упереджено. Ми маємо також приклади порушення прав людини у Великобританії, не кажу вже про Туреччину, де це є звичною справою.

– *Ви багато контактуєте з українськими громадськими діячами, з народними депутатами. Хто, на вашу думку, виявляє найбільше сприяння зміцненню українсько-польських відносин, а хто – гальмує їх?*

– Питання досить делікатне і я не хотів би в жоден спосіб втручатися у ваші внутрішні

справи. Я не хочу це аналізувати, але скажу, що кожен народ має своїх вар'ятів, навіть у політичному сенсі. Мені важко говорити про можливу зміну влади, але, якби націоналістичні сили прийшли до влади в Україні, це був би найгірший сценарій. Я думаю, що є дуже багато реалістів по два боки, але мені особисто найближча ваша Соціал-демократична партія. Я знаю Олександра Мороза особисто впродовж багатьох років, і пана Буздугана (лідер СДПУ - ред.), і пана Марчука. Нещодавно ми утворили українсько-польську соціал-демократичну робочу групу. З нашої сторони – це SLD, а з української – Соціалістична партія та Соціал-демократична партія України. Але ми не маємо контактів з партією Віктора Медведчука СДПУ(о).

– Чи уявляють у Польщі, які перешкоди виникатимуть під час перетину українсько-польського кордону, коли Польща вступить до ЄС?

– Очевидно, що Польща після вступу до ЄС творитиме його кордон – тобто, якщо хтось уже в'їхав до Польщі, то без жодного контролю зможе доїхати аж до Португалії. Ця система базується на тому, що існує лише одноразовий контроль.

Відповідно до цього є й багато витрат на різні служби. Я ще раз наголошую, що в інтересах Польщі не створювати знову “залізної завіси”. Це справа, яка вимагає багатьох нововведень і з боку Польщі, і з боку ЄС. Питання будівництва інфраструктури, комунікацій, швидкісних трас теж дуже актуальне, воно має поширюватися й на Україну – аж до Росії. Адже найшвидкісніша траса в Франції повинна сполучити Брюссель з Берліном і йти далі на схід. Якщо Європа, яка відстає в інформаційному контексті на 10 років від Японії і на 20 років від США, не хоче програти історичної цивілізаційної реалізації із цими двома центрами, то вона мусить розширюватися.

– Ви сказали, що Польща підтримуватиме з Україною добросусідські стосунки, не дивлячись навіть на існуючу владу. Тобто, Ви хочете сказати, що Польща підтримувати з Україною добрі стосунки, навіть якщо раптом у нас буде авторитарний лад або до влади придуть комуністи?

– Я не знаю, хто може судити, що в Україні дійде до автократичної системи. І якщо я говорив, що потрібні добросусідські відносини Польщі з Україною, то мав трохи інше на думці. Самі добре розумієте, що найважче мати гарні стосунки саме з сусідами. Польща може бути в чудових відносинах з Австралією, Аргентиною чи Канадою. І Україна може мати з цими ж країнами гарні стосунки. Проте мистецтво політики полягає в тому, аби вміти поладити з сусідами. А Польща – єдина країна з тих, що існували до розпаду СРСР, яка втратила всіх своїх сусідів. Мали ми трьох сусідів – Радянський Союз, Чехословаччину та НДР. І не маємо жодного з них зараз. Я завжди жартую зі шведами, що вони лишаться нашим єдиним сусідом за Балтикою, який не змінився. Я говорив, що Польща є в делікатній ситуації, якщо говорити про стосунки з Білоруссю. Ми не можемо не пам'ятати, що там порушуються права людини, але ми мусимо мати мережу суспільних зв'язків, локальних контактів на рівні самоврядування і підтримувати стосунки, а не ізолюватися від них. Американці звертають увагу на порушення прав людини в Китаї, але мають з цією країною справи і значний економічний інтерес. Я все ж надіюся, що в Україні не дійде до регресу.

– Ви напевно знаєте про нещодавню трагедію, яка сталася в Польщі, коли польський поліцейський застрелив українця, який повертався автомобілем з Чехії. На вашу думку, якби це був мешканець ЄС, чи поліцейський теж би так кваліфікував зброю?

– Я знаю, що цей випадок набув великого розголосу в Україні. Це була драматична справа. Але існують різні технології, я добре знаю Сполучені Штати Америки, і там поліція не дивиться, хто звідки. Справа реєстраційних номерів дещо ускладнює це питання. Наприклад, у Косово (я там часто буваю) адміністрація ухвалила рішення про те, аби реєстраційні номери були такими, що не можна зрозуміти, хто звідки є. Бо це відразу було б видно, хто яку етнічну групу представляє. Оце і є боротьба зі стереотипами. А ми хіба не маємо в Польщі стереотипів? Теж маємо.

Підготувала Ольга Яценко

Рік Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого 1892 - 2002

Українська Греко-Католицька Церква проголосила 2002-ий рік Роком Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого, на відзначення 110-ої річниці його народження. Вона закликає всіх людей доброї волі пошанувати пам'ять цього геройського Архпастиря, який витерпів 18-літнє ув'язнення й муки за свою Церкву й свою віру.

Патріярх Чосиф Сліпий народився 17-го лютого 1892 в селі Заздрість. Священниче свячення одержав 1917 року, а в 1922 році о. д-р Сліпий став професором догматики в Духовній Семінарії у Львові. Він був співосновником Богословського Наукового Товариства та основником і редактором квартальника *Богослов'я*.

В 1925 році був назначений ректором Духовної Семінарії у Львові, яку, в 1929 році, переорганізував на Богословську Академію й був її ректором до 1944 року.

25-го листопада 1939 року, на прохання Митрополита Андрея, Папа Пій XII іменував о. д-ра Йосифа Сліпого архієпископом з правом наслідства на митрополичий престіл. Він отримав Єпископські свячення з рук Митрополита Андрея, Єпископа Никити Будки і Єпископа Николи Чарнецького.

Після смерті Слуги Божого Митрополита Андрея, 1-го листопада 1944 року, Архієпископ Йосиф Сліпий став митрополитом. А вже 11-го квітня 1945 року його арештовано й засуджено на каторжні роботи в Сибірі. Справжньою причиною засуду була його відмова зірвати зв'язки з Римським Апостольським Престолом і підчинити Українську Греко-Католицьку Церкву Московському Православному патріярху.

Після 18 років тяжкої каторги, завдяки старанням Папи Івана XXIII, Митрополита Йосифа звільнено з заслання і 9-го лютого 1963 року він прибув до Риму, де незабаром включився в працю II Ватиканського Собору. У своїй першій промові, 11-го жовтня 1963, він підніс справу створення Київського Галицького Патріярхату.

В Римі Блаженніший Йосиф оснував Український Католицький Університет ім. Папи Климента, закупив монастир для монахів Студитського Уставу біля Риму та відновив видання журналу *Богослов'я* й видав ряд наукових праць.

25-го січня 1965 р., Папа Павло VI проголосив його Кардиналом. В 1969 п. він побудував Собор Св. Софії в Римі, а в 1970 році закупив церкву Жировицької Богоматері і Святих Мучеників Сергія і Вакха. Він відбув сім Архієпископських Синодів з Українськими Владиками та одержав почесні докторати від п'ятих університетів.

В 1968 році Блаженніший почав цілий ряд архипастирських відвідин українських поселень по всіх континентах, які тривали до 1976 року.

Господь покликав до Себе свого вірного, довготерпливого й заслуженого слугу 7-го вересня 1984 року на 92-му році життя. Його тілні останки поховали в крипті Св. Софії в Римі. Але Боже Провидіння так зарядило, що цей Ісповідник Віри спочив остаточно в своїй власній катедрі Св. Юра у Львові, у вільній Україні. Серед великого ентузіазму та величавих церковних відправ його перепоховання відбулося 7-го вересня 1992 року.

До молитви подяки Господеві за те, що дав нашій Церкві й нашому народові такого велетія духа і духовного батька, ми долучуємо молитву за його прославу.

Аскольд Лозинський
Президент

+ Корнелій Пасічний, ЧСВВ
Єпарх Торонто Голова Церковної Ради СКУ

Молитва за Прославу Ісповідника Патріярха Йосифа

Пресвята Тройце, слава і хвала Тобі за ласки уділені Пастирю Української Католицької Церкви, Слuzі Божому Йосифу Сліпому і за те, що в ньому Ти дала нам світлий зразок непохитності у вірі і геройської витривалості оборонця Твоїї переслідуваної Церкви і правдивого свідка розп'ятого Христа, впродовж 18 довгих років сибірської каторги.

Через його заслуги і посередництво, дай нам силу йти слідом за Христом хресною дорогою і допоможи нам одержати ласку, якої дуже потребуємо і про яку сьогодні прохаємо... (сказати яку) щоб ця випрошена ласка стала спонукуючим піднесенням на Престоли Твого доброго, сильного, вірного сина твояї Церкви. Бо Тобі належить усяка слава, честь і поклонення, Отцю і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

ПРО ПЕРЕКЛАД ПСАЛТИРЯ НА ЛЕМКІВСЬКУ ГОВІРКУ

Псалтир — одна з книг Біблії (Старого Завіту), яка складається із 150 псалмів (релігійних ліричних пісень). Ця книга дуже популярна. Вона широко використовується в Богослуженнях і обрядах християнських церков, а в давні часи була одним з підручників для навчання грамоти. В Україні Псалтир поширювався відразу після прийняття християнства. Текст Псалтиря перекладено на слов'янські мови ще за часів Кирила і Мефодія. На українську мову Псалтир перекладали І. Пулюй (1903), А. Бачинський (1903), Я. Левицький (1925), М. Кобрин (1936, 1941), митрополит Іларіон (1962), І. Хоменко (1963).¹

Перша згадка про переклад Псалтиря з церковно-слов'янської мови на лемківську говірку парохом с. Кам'яної Грибівського повіту Іваном Прислопським появилася у Шематизмі Перемишльської єпархії на 1879 рік, яку подав о. Никорович.² В 1893 р. у статті Івана Петровича (Прислопського) "Сандецька Русь. Исторические заметки"³ автор подає ширші відомості про священничий рід Прислопських, вихідці з якого протягом півтора століття на правах спадковості були парохами у Кам'яній. Він повідомляє, що 1637 р. священником тут був поставлений Петро Прислопський, у 1674 — Дем'ян, у 1710 — Григорій, у 1714 — Теодор, 1736 — Іван, 1768 — Василій. Автор інформує, що один з Прислопських — Іван, парох у Кам'яній з 1736 р., відзначався своїми зацікавленнями до науки, до історії свого народу і церкви. Він переклав псалми Давида (Псалтир) з церковно-слов'янської на лемківську говірку, написав переклад кирилицею і

оправив у книжку. До кожного псалма дав пояснення, тлумачення. Повідомляється, що Іван Прислопський також переклав з польської мови на лемківську говірку Оповідання св. Патрікія про чистилище, переписав для своєї церкви Літургікон св. Івана Золотоустого, яким користувалися при Богослуженнях ще на час написання згаданої статті, тобто наприкінці ХІХ ст., переписав Ірмологіон (нотна книга) і церковні пісні на всі свята. При перекладах текстів Прислопський користувався "Лексиконом словено-росским" Памви Беринди з 1627 р., який також на той час ще зберігався в церкві.

Першим, хто зробив наукову аналізу перекладу Псалтиря І. Прислопського, був Іван Франко. У статті "Карпаторуська література ХVІІ–ХVІІІ віків"⁴ він опублікував детальний археографічний опис пам'ятки, з якого довідусмося, що це була рукописна книга на 300 аркушах (660 сторінок), оправлена в шкіру. В тексті і титулах подекуди вжито кіновар, початок і кінець катизм (частин Псалтиря) оздоблено примітивними рисунками. За змістом книжка складалася з двох частин — Псалтиря з поясненнями до кожного стиха та Оповідання св. Патрікія про чистилище.

Іван Франко відмітив, що можливість вивчення і опису пам'ятки він завдячує подружжю Лінинських та священникові с. Більцареви на Лемківщині о. Прислопському, у якого зберігалася книга як родинна реліквія.

У 1922 р., подорожуючи по Лемківщині, на цю пам'ятку натрапив Іван Огієнко. На той час книга зберігалася у пароха Жегестови Ново-Сандецького повіту о. Романа Прислопського. Іван Огієнко дуже високо оцінив цю працю. "Псалтир, писав він, у перекладі на українську мову, власне — лемківську говірку... доповнює довжелезну низку наріжних перекладів св. Письма на українську мову, що йдуть в українським культурним житті з ХV віку невпинно аж до сьо-

¹ Енциклопедія українознавства. Перевидання в Україні. — Львів, 1998. — Т. 7. — Стп. 2408–2409.

² Схизматизм всего клира руско-католического... на год 1879. — Перемишль, 1879. — Стор. 272.

³ Праця була надрукована також окремим виданням. Див.: Іоанн Петрович. Сандецька Русь. Историчны замѣтки. — Новий Санч, 1911. — Стор. 8. — Додаток до № 17-18 газети "Лемко". До речі, автор статті також священник, Іван Петрович Прислопський, який помер у Фльоринці 1909 р. — Там же. — Стор. 1.

⁴ ЗНТШ. — Т. 38. — Львів, 1900. — Стор. 96–100.

Ділимося сумною вісткою
з усім нашим членством та українською громадою,
що передчасно і несподівано 5 лютого 2002 р.
відійшов у вічність

св. п. ВОЛОДИМИР КІКТА

(нар. у селі Чертіж, сяніцького повіту)

член Крайової Управи ООЛ, бувший голова ФДЛ,
довголітній голова 5-го Відділу ООЛ в Ірвінгтоні,
член УККА та член редакційної колегії ж. “Лемківщини”.

З відходом Покійного ми втратили друга,
відданого члена української громади
та щирого сина української землі Лемківщини.
Родині Покійного — пані Володимирі, доні Олі й синові
Романові з родинами складаємо щирі співчуття.

*Крайова Управа ООЛ
і редакція журналу “Лемківщина”*

годні і наочно показує, що вже в старовину мали ми свої переклади не тільки на літературну українську мову, але й на окремі українські говірки. Переклади св. Письма постійно були правдивою ознакою культури кожного народу...”⁵.

І. Огієнко глибоко проаналізував мову, характер письма перекладу, покрайні записи, пояснення до псалмів, визначив час здійснення перекладу — середина XVIII ст., та джерела, якими користувався перекладач у своїй роботі. Порівнявши тексти церковно-слов'янського перекладу Псалтиря, яким, як греко-католицький священник, І. Прислопський, без сумніву, користувався, та перекладу цієї книги на польську мову Якова Вуйка (перше видання її 1549 р.), І. Огієнко прийшов до висновку, що основним джерелом для перекладу був останній.

Підсумовуючи, І. Огієнко підкреслив: “Пам'ятка наша має дуже велике значіння своєю цікавою мовою — хоч це й добре знана нам західно-українська мова кінця XVII — поч. XVIII віку, але вона має виразні діалектологічні ознаки, а власне ознаки лемківської говірки. Пам'ятка наша красномовний свідок високої культури нашої минувшини: вона свідчить, що ми мали пе-

реклади Св. Письма не тільки на звичайну літературну українську мову, але мали їх в перекладі на мови місцеві...”⁶.

Від себе зазначимо, що ця пам'ятка засвідчує також те, що І. Прислопський був непересічною особистістю. Використання при перекладі таких раритетів, як “Лексикон славено-роський” Памви Беринди та “Біблія” в перекладі Якова Вуйка, говорить про високу освіченість перекладача, його обізнаність не тільки з релігійною, але й світською науковою літературою. Переклад псалмів вимагав здібностей поета, а толкування стихів — філософських знань. Написання тексту перекладу на 660 сторінках, а також інших книг — Літургікона, Ірмологіона, збірки релігійних пісень свідчить про досконале володіння пером, наполегливість і витривалість, яких вимагало фізичне виконання такої великої за обсягом і копіткою роботи. А щоб прикрасити тексти малюнками, хоч і примітивними, необхідні були і художні здібності.

Як уже відзначалося, у 20-х рр. Псалтир у перекладі І. Прислопського зберігався у Жегестові в родині о. Р. Прислопського. Подальша його доля на сьогодні невідома.

⁵ Огієнко І. Псалтир половини XVIII в. в лемківським перекладі // ЗНТШ. — Т. 99. — Львів, 1930. — Стор. 97.

⁶ Там же.

ПРОФЕСОР-ЛЕМКО ДМИТРО СЕМАК — ПОЧЕСНИЙ ДОКТОР ПРЯШІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

В довіднику „Хто є хто в Україні” (Київ, 2000) про Дмитра Семака сказано: „Член Соціал-демократичної партії України (об'єднаної), доктор фізикоматематичних наук, професор Ужгородського університету, завідувач катедри прикладної фізики, директор Регіонального міжвідомчого центру експертиз, голова комісії з питань науки Закарп. обл. СДПУ(О), 1977-83 декан фізичного ф-ту УжДУ, з 1992 – консультант Закарпатського центру соціальної служби для молоді, з 1996 – радник-експерт Закарпатської облдержадміністрації, академік АН Вищої школи України, Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України, автор близько 250 наукових праць та 12 винаходів”. Найвизначніші праці тут же перераховані. В біографічній довідці наведено, що він народився 12 грудня 1936 році на Лемківщині в селянській родині, має дружину Жаннету – хеміка і синів Андрія і Сергія – фізиків.

21 січня ц. р. цьому визначному українському вченому Пряшівський університет надав почесне звання – Doctor Honoris Causa. Це найвища нагорода, яку університет може надати вченому. Дм. Семак – перший громадянин України, удостоєний такої високої нагороди.

Вручення диплому відбулося в урочистій атмосфері в будинку Пряшівської євангельської колегії (заснованої 1667 року) за середньовічним ритуалом у присутності найвищих представників Пряшівського університету, деканів усіх факультетів, депутатів словацького парламенту, чільних представників Пряшівського краю, району і міста, заступника консуля України у Словаччині та інших визначних гостей. В президії акту вручення засіли в урочистих середньовічних мантиях ректор, проректори, голови сенату та чільні предствники інших університетів Словаччини, одним словом – найвища наукова еліта. Під звуки барокової музики ректор увів на трибуну інавгуранта, одягненого у середньовічній професорській мантиї. Промотор, крім інших, привітав на інавгурації п'ятичленну делегацію Ужгородського національного університету.

У вступних промовах ректора ПУ проф. К. Феча, декана факультету ГПН доц. П. Кузмишина та інших членів наукових рад, було сказано чимало теплих слів на адресу УжНУ та фізичного факультету, які вже понад тридцять років утримують плідні наукові зв'язки з Пряшівським університетом.

Ректор ПУ К. Феч та декан ФГПН ПУ П. Кузмишин вручають диплом почесного доктора ПУ Д. Семакові.

Фото Л. Крайняк

Лаудатором (дослівно – „той що хвалить”) від Пряшівського університету виступив голова сенату проф. І. Бірчак. У своїй доповіді він підкреслив визначний вклад Дм. Семака у фізику напівпровідників, а також його вагомий вклад у співпрацю між нашими університетами. В Ужгородському університеті він пройшов довгорічний шлях від студента, лаборанта, асистента та доцента до професора й академіка. Голова сенату нагадав, що Дм. Семак народився на словацько-польському кордоні у лемківському селі Лупків, звідки він десятирічним хлопцем був переселений на Тернопільщину (в рамках сумнозвісної акції „Вісла”), а звідти на Закарпаття.

Під урочисті фанфари та бурхливі оплески присутніх ректор ПУ вручив проф. Дм. Семаку диплом та інсигнії Пряшівського університету. Камерна оркестра скрипалів творами барокової музики дуже влучно підсилила урочистість церемонії.

Вручення високої нагороди ужгородському професорові, який завжди гордився своїм лемківським походженням, викликало неочікуваний резонанс у словацьких засобах масової інформації. Протягом кількох днів ця подія була широко представлена у телебаченні, радіо і у пресі Словаччини.

Ужгородський та Пряшівський університети об'єднують не лише географічна близькість, але й спільні проблеми. І східна Словаччина, і Закарпатська Україна знаходяться в самому центрі Європи, отже ці території можуть стати (а в найближчому часі напевно стануть) своєрідним мостом між Сходом і Заходом. А без фізики та інших наук ці мости будувати не можна.

Вручення найвищого наукового звання представникові УжНУ є з одного боку завершенням довгого етапу плідної співпраці, з другого боку – втіляє надію, що і майбутні покоління будуть розумними сусідами.

І. Бірчак, М. Мушинка

LEMKIVSHCHYNA

VOL. XXIII

SPRING 2002

No. 1

ХРИСТОС БОЖЕЦ!

CHRIST IS RISEN!

*We Extend our Best Wishes and Holiday Greetings This Joyous Easter Season
to All Our Members and Friends,*

*Especially to the Lemko Ukrainian Organization
in Ukraine, Poland and Slovakia,
and to All Ukrainians*

Wherever They May Live!

May the Resurrected Christ Bring You

Great Joy and Happiness

This Holiday Season and Always!

ORGANIZATION FOR DEFENSE OF LEMKO WESTERN UKRAINE

MARCH – THE MONTH OF TARAS SHEVCHENKO

I care not if 'tis in Ukraine
Or far from her I live and die;
I care not if 'neath alien sky
Remembered or forgotten by
Her and her people I remain.
In slavery, midst alien folk
Grow up I did, and 'neath the yoke
Of slavery I'll die unmourned,
Far from the land that is our own
And yet is not – I'll leave fore'er
Our sweet Ukraine, and no trace there
Of me, an exile, will be left.
And father will not say to son:
"In prayer our voices let us lift
For our Ukraine..." I care not if
They ever pray for me or not,
To me this matters little. But
If Evil lulls my hapless land
To sleep by ruse and cunning, and
She wakes in flames and robbed, if such,
As fear I greatly, is her lot –
To me this matters... very much.

[St. Petersburg, 1847]

* * *

Beside the hut the cherries are in bloom,
And May bugs o'er them dance... The peasants from
The fields return with weary step... 'Tis late...
The young maids as they go sing songs... At home
The tables have been laid, and supper waits.

A family at table sit without...
Dusk slowly comes, the evening stars are out.
The daughter serves, but seems to take too long;
The mother is impatient and about
To scold, when lo! – a bird bursts into song.

The darkness cloaks the heavens overhead...
Beside the hut her little ones to bed
The mother puts, and then, afraid that they'll
Not sleep, lies down nearby...
The world seems dead;
All's still save for the maids and nightingale.

[St. Petersburg, 1847]

TARAS SHEVCHENKO

April 28, 1947 – 55 years ago...

More than 650,000 Ukrainians living in Poland's eastern territories were forcibly uprooted in 1944-47 and deported to the former USSR and northwestern regions of Poland, with Operation "Wisla" accounting for some 150,000. The reason for this displacement was not a natural disaster or uninhabited lands, but despise toward the Ukrainian minority.

Pursuant to a treaty between the USSR and the Polish People's Republic, Ukrainians were forcibly deported from Poland to the former Soviet Union. In less than two years, almost 500,000 Ukrainians were evicted from their homes and resettled. Many members of the community were killed, while Ukrainian churches

were desecrated or destroyed. The second phase began in 1947 when Polish authorities developed a plan (later renamed Operation "Wisla") to resettle the remaining Ukrainian community to lands in northwestern Poland. Particularly targeted segments of the population included the clergy, intellectuals, and members of the Ukrainian Insurgent Army (UPA).

On this 55th Anniversary of Operation "Wisla" we must strongly appeal to Polish President Aleksander Kwasniewski and to the Polish Parliament, the Sejm, for a condemnation of the acts and the creation of a program of rehabilitation and compensation for the victims.

EMIL SENKO

ALL ABOUT TYLICZ

Continued from last issue

Four miles to the west on the bank of the Krynichanka River, sits Krynica at 1737 to 2034 feet above sea level. It is surrounded by seven different mountains, which are of greater heights than those previously mentioned. The highest one is 3654 feet high. Two of these summits, Shalenc (formerly Pogrebivka) (2,730 feet) and Husary (2,840 feet) separate Krynica from Tylicz. In the sixteenth century, the settlement was known as Krenycze and it was some years later that it assumed its present name, Krynica. Near the end of the 18th century, it was discovered that some of its springs discharged mineral water of significant medicinal value. In 1860, it started to become a very famous health resort. In years to follow, in particular in between the two world wars, its achievements reached the highest levels. Many

luxurious buildings were built including the Patria, which was owned by Europe's renowned Polish singer, Jan Kiepura. Other elegant buildings and structures were built to beautify and glamorize the already beautiful spa resort.

A stadium was built for both entertainment and sporting events including hockey and figure skating. To enrich winter sports, a ski jump tower was built on which European championships took part. A year or two later, a bob sled track opened. In 1935, European competitions played a significant role. The track is a little more than a mile long, descending the slopes of "Park Mountain". In 1935, a cable car was added to the attraction, connecting the bottom with the top of a part of Park Mountain where the bobsled track starts and ends. Perhaps the most important commodity of

Krynica is the mineral water for both drinking and for baths, which is famous for having a highly medicinal value. Krynica was also well provided with medical doctors and therapeutic personnel.

Not all the "guests" were there for health reasons, as many would come there simply to enjoy the splendor of the surrounding mountains. Regardless if one came to Krynica for a cure of an ailment or just to relax and enjoy the magnificent vistas, they all were rich and famous including prominent people and movie stars. Even the Queen of The Netherlands paid a visit to Krynica in 1934, as I remember.

In the year of 1935, Tylicz numbered 280 houses and 1315 inhabitants. Its industry was predominantly agriculture. Also some people, besides farming, had some other skills. For example, some were skillful loggers. In order to be a good and safe logger in those hilly forests, one had to be quick-witted. Most of all, one had to have very good common sense.

The logging was almost always done in five stages. First, in early spring, the forest ranger with a hired young man, usually a youth in his early teens, would mark the trees which to take out. Next, during the summer months, when the bark could be peeled off the logs the easiest, the trees were felled. The logs were always stripped clean of their bark, to prevent them from insect damage.

If the particular limber area was too large or the density of trees that were marked to be taken out was too great for the "locals" to handle, the "outsiders", who specialized in that kind of work were called in.

In the autumn, the inventory of each and every log was taken, in which each log's length and diameter at its middle were measured and on each a consecutive number was stamped. Then, in the winter came the most perilous operation in which the logs were brought from those slopes down to the depot, which was generally established by the main road. This hard and dangerous deed was best accomplished by sleds and of course, horses. That is why the work was done during the winter months, when the ground was frozen solid and covered with a thick blanket of snow.

In any other season of the year, it would be almost impossible to move those logs over a soft or

sometime even soggy ground, especially the real heavy and bulky ones. Besides, the frozen, and snow covered forest floor sustained almost no damage.

When spring arrived and mother nature began showing her splendor, it was time to begin the fifth phase of logging. This involved carting the same logs from the depot near the road to a railway then depot in Povoroznik. They were loaded on the railroad car to be shipped to far-away places, mostly abroad.

This portion of the logging operation was not so easy to do, because the spring was always a busy season on the farm. But it was always managed well somehow, even if it meant to hire some additional help.

The vehicles used for hauling the logs over smoothly rolled down, hand-crushed rock road, were of a somewhat different appearance. Essentially, they were custom made, exceptionally well ironed detachable carts. Sometimes, if the logs were extremely long and a sharp turn in the road was encountered, then the rear cart had to be set in such a fashion as to follow the road.

As the horses were representing an indispensable source of power both on the farm and in the forests, particularly in that part of the world, some of them happened to have their own "horse sense" in many respects. Sometimes they would seem to be able to read their drivers' mind, as on many occasions they even knew themselves where to stop and where to turn. Some even mastered the trick of how to start moving the heavily laden sleds, frozen onto a snowy ground.

To sustain the lives of at least some of those who had no land on which to farm, there was a brickyard just outside of town that offered some employment.

In that brickyard the red-brown clay was worked into a proper consistency and the bricks were made by hand. After the bricks were formed in the wooden boxes, they were placed on the roofed shelves to dry. When they were completely dry, they would be wheelbarrowed into a kiln to be baked. Of course, the wood supplied the necessary heat for baking, as there was no gas and no electricity and only a limited supply of petroleum products in town. No wonder that such devices and appliances as an electric drill or a washing ma-

chine, could only be dreamed of in those days.

On a sizable, flat parcel of land, stretching along the bend of the Mokhnachka River, stood a large steam-operated sawmill. Its tall smokestack seemed to never run out of blue smoke. That sawmill was a better "bread earner" for more people than that of the brickyard, as it had more employees.

The sawmill was built by the Austrians in 1890. Its source of fuel was wood, mostly its own woodscraps. Even though the mill's intentions were commercially designated, it also filled the needs of the local residents. In postwar years, the mill was sometimes overburdened with heavy demands and it was quite often forced to work around the clock. Being overworked and much too often abused and, because of lack of spare parts, its engine finally exhaled its last breath of steam one day in 1931.

On that day a troubling silence befell the whole plant. Both sawheads stopped their noisy sawing of the logs, all at once, four circular saws stopped whining. The whistle would never again blow at high noon and the electric lights would no longer brighten dark nights. (The mill generated enough electricity for its own lighting.)

The sawmill and its related buildings including the barrack which housed some of its employees, remained standing for several years after the lumber and the logs were cleaned up, as a ghostly reminder of its once busy past.

In addition to the steam-powered sawmill, there were also two considerably smaller in size, water-powered sawmills, each located on the opposite side of town. The one located about two miles to the north, on the bank of the Mokhnachka River was owned by a Ukrainian by the name of Kania. Half way between the town and Kania's sawmill, on the banks of the same Mokhnachka River, stood a water-powered flour mill, also owned by the Ukrainian family of Emil Andrejko.

A little distance south of the town, amidst steep, densely forested hills, sat another busy sawmill, which was tapped into the waters of the Muszynka River for its power source. That one belonged to a Pole named Józef Królikowski. Both sawmills as well as the flourmill tended only to the needs of the local people and near-by villages,

because they were all too small to do commercial work.

The European Gypsies were generally called "the traveling Gypsies", as they constantly wandered in a nomadic way from one village or town to another in their covered wagons. These wagons also served as their homes, because they never had any permanent living dwellings of their own. The following was a widely heard expression: "A Gypsy does not own a house because in the winter it is too cold to build one and in the summer he does not need one".

The village people or town folk would become very vigilant and very nervous anytime the passing Gypsies set-up camp nearby. There was good reason for such vigilance because these wandering Gypsies were not only habitual and often persistent beggars but also very knowledgeable thieves, who would steal just about anything.

The local gypsies or as I call them "Our Gypsies" (borrowing the term from my native language) were not regarded as such. They were considered a permanent part of the community and lived in a commune which was made up of their own huts. Although I do not rightly recall any of them holding steady job, except that in the growing season some women would barter their help on some farms, for some grain or potatoes.

Almost all men in the commune were born fiddlers and indeed very good ones at that. One young man named Demko could not only play a violin well but he could also make one, as he was a fairly successful violin maker.

Four of those musicians formed a band which was very popular in town. Three of them played violins and the fourth one played a bass viola. A fellow by the name of Sidor was their lead-musician. They mostly played at weddings and at dances. Sidor, by the way, was the commune leader too, and had a good standing among the town people as well.

To be continued.

FROM THE UKRAINIAN WORLD CONGRESS

Year of His Beatitude Patriarch Josyf Slipyj 1892 - 2002

The Ukrainian Greek Catholic Church has proclaimed the Year 2002 as The Year of Patriarch Josyf Slipyj on the 110th anniversary of his birth. All people of good will are called to honour this heroic Pastor, who endured 18 years of imprisonment and sufferings for his Church and his faith.

He was born February 17, 1892, in the village of Zazdrist, Ukraine, and was ordained to the priesthood in 1917. In 1922 he began teaching dogmatics at the Lviv Theological Seminary. He was the co-founder of the Ukrainian Theological Scholarly Society and the founder and editor of the quarterly *Bohosloviia*.

In 1925 Father Slipyj was appointed rector of the Lviv Theological Seminary, which he reorganized as the *Greek Catholic Theological Academy*, becoming its first rector in 1928 and remaining in this position until 1944.

On November 25, 1939, at the request of Metropolitan Andrew Sheptytsky, Pope Pius XII nominated him as bishop-coadjutor. He was consecrated bishop by Metropolitan Andrew, Bishop Nykyta Budka and Bishop Nicholas Charnetsky.

After the death of Metropolitan Andrew on November 1, 1944, Archbishop Josyf Slipyj succeeded him as metropolitan. On April 11, 1945 he was arrested and sentenced for eight years of hard labour in Siberia for treason. The actual reason for his incarceration was that he refused to break relations with the Apostolic See and submit the Greek Catholic Church to the authority of the Moscow Patriarchate.

After 18 years of hard labour, through the efforts of Pope John XXIII, Metropolitan Josyf was freed from exile and was permitted to come to Rome on February 9, 1963. In a short time he was engaged in the deliberations of the Second Vatican Council. In his first address at the Council he proposed the creation of a Ukrainian Patriarchate for Kyiv-Halych.

In Rome His Beatitude Josyf founded St. Clement Ukrainian Catholic University, acquired a monastery for monks of the Studite Rule, revived publication *Bohosloviia* and published numerous theological works.

On January 25, 1965, Pope Paul VI conferred upon him the title of cardinal. In 1969 Cardinal Slipyj built St. Sophia Cathedral in Rome and in 1970 he established the Ukrainian Catholic parish of Ss. Sergius and Bacchus. He presided over seven synods of Ukrainian Catholic Bishops, and received honorary doctorates from five universities.

In 1968 began his pastoral visitations, travelling to all the continents, where the *diaspora* flourished, and continued this apostolic mission until 1976.

The Lord called to himself his faithful, long-suffering and deserving servant on September 7, 1984, in the 92nd year of his life. His mortal remains were interred in the crypt of St. Sophia Cathedral in Rome. But God's Providence ordained that this Confessor of the Faith would finally be laid to rest in his own Cathedral of St. George in Lviv, in an independent Ukraine. In the midst of great enthusiasm and solemn liturgical services his re-interment took place on September 7, 1992.

To our prayer of thanksgiving to the Lord for giving our Church and our nation a man of great stature and spiritual father, we add a prayer for his beatification.

Askold S. Lozynskyj
President

+ Cornelius Pasichny, OSBM
Eparch of Toronto
Head of the Church Council of the Ukrainian World Congress

Prayer for the Beatification of Confessor Patriarch Josyf Slipyj

Most Holy Trinity, glory and honour to You for the graces bestowed upon the Pastor of the Ukrainian Catholic Church, the Servant of God Josyf Slipyj, and for giving us a shining example of unshakeable faith and heroic perseverance of a defender of Your persecuted Church and an authentic witness of the Crucified Christ, throughout 18 years of severe hardship in Siberia.

Through his merits and intercession, grant us the strength to follow Christ on His Way of the Cross and help us obtain the grace, which we most need and for which we ask....(name it). May this received grace lead to the elevation on the altar of the Blessed your good, strong and faithful son of Your Church. For to You belongs all glory, honour, adoration, Father, Son, and Holy Spirit, Amen.

СПОГАДИ МИКОЛИ ГОРБАЛЯ

Наприкінці 2001 року в Україні з'явилися спогади Миколи Горбала під назвою "Один із шістдесяти", присвячені батькові, мамі та братові Богданові; 399 стор., м'яка обкладинка з кольоровим малюнком брата Богдана. Спогади відкриваються глибоко вдумливою, аналітичною статтею Анатолія Дністрового під заголовком: "Подорож у катастрофу", яка являється глибокою оцінкою пройденого і пережитого Миколою Горбалем.

Перед тим заки сказати все інше про працю М. Горбала, хочеться сказати, що це спогади своїм стилем, формою вислову — розповіддю є неповторно унікальними, які бажається читати і читати. Читаючи їх, здається, що перед очима пробігають живі, фільмові кадри пережитого, родинного милого, несподівано болючого, але все з неперевершеною вірою у перемогу правди у Божу справедливість. У них бачиться, це Лесине — проти надії сподіватись.

Як тільки вмовкли гарматні вибухи Другої світової війни, західний світ прагнув спокою, щоб загоїти болючі рани щойно затихлої війни, тоді починалась епопея Миколи Горбала — української Лемківщини. Примусове виселення лемків з прарідних земель, одних — далеко на схід, у невідоме, а других — на захід, на т. зв. відзискані землі Польщі. Переможці Другої світової війни ділили Європу, роздираючи народи на два світи — схід і захід. Комуністичний світ з центром у Москві жорстоко розправлявся з українським, балтійським, татарським й іншими народами, не тільки у межах Радянського Союзу, але і поза її межами. Тут слід згадати український нарід, що споконвіку жив на заході від лінії Керзона.

На такому історичному плетиві розвивався життєвий шлях родини Горбалів і в тому Миколи, який виростав в дорозі з евакуйованої чарівної Лемківщини спершу на схід, на харківщину в Уплатнове, але тут довго не задержались, бо це для Горбалів був інший світ. Рішили повертатись, дійшли до самбірщини, а далі куди? Лемківщина, це вже інша держава. І так, по волі чи по неволі, осіли у селі Леляче Товстенського району, що на Тернопільщині. Так

починалась хресна дорога Миколи Горбала, себто українців Лемківщини.

Микола Горбаль і багато таких, як він стали на шлях тих і продовжували їх ідеї, що попали під сталінську м'ясорубку початку і кінця тридцятих років, часів штучного голоду в Україні і розстріляного відродження. А також заступили тих, що з болем покидали рідні землі, щоб бути вільними, шукаючи кращої долі на заході.

Микола, дитина лемківського села, а він не самотній, генерація шестидесятників, ціла плеяда десидентів, у той страшний час українського народу стали сумлінням української нації. Так, вони стали, у той час, велетнями українського духа, вони були продовжувачами ідей українського визвольного руху — воїнів УПА.

Автор спогадів не починає хронологічними розповідями. Він має свій, окремий, вишуканий стиль. Розпочинає свою розповідь зі спостережень під заголовком: "Людина, Натовп, Народ". Як бачимо, заголовок не виглядає складним, але автор своїм глибоким осмисленням розкриває таємницю малюнку брата Богдана натовпи, що пишається на обкладинці. У цьому натовпі, який кожного дня, перекочується у київській підземці, автор вдало побачив людину з села, з клунками, у кролячій шапці, з лагідним обличчям, щоб на базарі продати свій крам і привести до хати, для дружини і дітей грошей. Біля стояла дама з невдоволеною гримасою з приводу цих "сумок". Здогад автора, що ця пані також дитина села, але своєю поведінкою і мовою намагається доказати, що вона "городська". Автор підкреслив, що це наймерзенніша категорія міщан. Ці показані суспільні контрасти говорять багато.

Також автор вказує, що сама мова не все є виявом патріотизму. Що з того, що люди на високому державному становищі говорять гарною українською мовою, але заступає росій-

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Марія Дупляк
головний редактор ж. „Лемківщина”
Кліфтон, Н.Дж., США

Вельмишановна пані Маріє!

Вже втретє цього року одержав пакунок з тридцятьма примірниками Вашого прекрасного журналу. Я його регулярно розсилаю всім українсько-руським установам Словаччини: редакціям „Нового життя”, „Веселки” та „Дуклі”, Музеєві українсько-руської культури, Асоціації українців Словаччини, Союзу русинів-українців Словаччини, НТШ у Словаччині, Товариству ім. Духновича, Театрові ім. О. Духновича, українському радіомовленню, телебаченню, редакціям „Народних новин”, „Русина” та кільканадцятьом українцям, що цікавляться лемківською проблематикою. Та найбільшу радість із журналу мають студенти-українці мого Пряшівського університету, яких ц. р. с. 85. Вони мають змогу читати Ваш журнал на Катедрі української мови і літератури, в бібліотеці Науково-дослідного відділу україністики, але і в читальному залі Центральної університетської бібліотеки.

Мені особисто найбільшу радість зробило третє минулорічне число, на обкладинці якого Ви помістили фотографію „Полуденок при копанні картоплі в с. Курів (південь Лемківщина), 1963 р.”.

Це – фотографія моєї покійної мами Зузани (1907-1988), нянька Івана (1903-1987) та тітки Анни з Тарнова. Ціле життя вони неймовірно тяжко працювали на землі. Обробляли її вручну, без якої-небудь техніки. Під

пекучим сонцем, під рясним дощем, інколи й при крутому морозі. Єдиними їх помічниками були коні. Їх вони любили й шанували не менше ніж власних дітей. Дві грізні війни прокотилися нашим краєм. Не раз їх мучив голод, неврожай, високі податки і свавілля влади. Їхні руки нічим не відрізнялися від твердої дубової шкери. А все ж таки вони вважали себе щасливим. Щасливим, бо виховали п'ятеро дітей. Всіх „вивели в люди” давши їм вищу освіту. Дочекалися 16 внуків і майже двічі стільки правнуків.

Великим щастям для них був факт, що з рідних прадідівських земель їх ніхто ніколи не виганяв (на відміну від лемків з того боку державного кордону – у Польщі). Незадовго до смерті майже 80-річний батько вибрався в Канаду – відвідати брата Петра. Візу взяв на пів року. „Може і довше побуду” – говорив на прощання. Через півтора місяця він повернувся додому: „Добрі мі там було. Дбали о ня якнайліше могли: давали їсти, ти-ти, на вишеляки чудасії ня водили. Але не було там моїх гір ани той липи што єм ся під ньов народив. Не чув єм там пташка щебетати, ани потічка журчати. Але найвече мі хибив джавот внучат. Не міг см собі ради дати. Мусив см ся вернути до рідного краю. Дома є дома!”

Все це я пригадав собі розглядаючи фотографію на обкладинці, яку я вислав у „Лемківщину” двадцять років тому. Спасибі за її опублікування.

Бажаю Вам щасливі й веселі Різдвяні свята, а до Нового року доброго здоров'я, щастя і всіх благ.

*Ваш Микола Мушинка,
академік*

Січень, 2002 р.

ські інтереси, а друга не знає і не говорить по-українськи, але є українським патріотом. Це є сучасна дійсність в Україні.

Автор у своїх мініатюрно-мозаїчних картинах прекрасно і захоплюючо розповідає багато різних подій родинного, в'язничного, побутового і політичного життя. Його розповіді глибоко продумані, виразно представлені, набірають документальної вартості. Він з неперевершеною любов'ю і своєрідною святістю накреслив силуети батька Андрія, мами Теклі, сестер Марійки й Оленки, а зокрема брата Богдана. У його розповідях стільки тепла, стільки любови, прямо святости, які з насолодою читаються. Зворушливо розказує про брата Богдана, якого малюнки красуються у книжці.

Ось кілька рядків Миколи про брата: “Він ніколи не напише про себе. За нашими земними мірками — він ненормальний. Але щодалі збігає час, то щораз більше упевнююся: все що він пише у кольорі з дня-в-день упродовж десятків років несе у собі якусь не збагнену

істину...” Так з розповіді випливає, що Богдан, це особливо геніяльна винятковість.

Розповіді Миколи мозаїчно переплітаються з різними подіями релігійно-церковного, товариського, суспільно-громадського і політичного життя. Він же довголітній політичний в'язень, колишній депутат до Верховної Ради України, член Української Республіканської Партії, член ПЕН-клубу. Він один з провідних осіб, що формував акції “Україна без Кучми”, яка, як відомо, закінчилась фіяском. Не буду тут зупинятись над його політичними поглядами, бо вони децю інші, може мало реальні, але це окрема тема. Зрештою, сьогодні Микола Горбаль поставив себе поза рамки політично-партійного життя.

На закінчення слід підкреслити, що Микола Горбаль належить до глибоко думаючих особистостей, а його літературні твори й останньо унікальні спогади варті особливої уваги та признання. Вони являються цінним вкладом у літературну скарбницю України.

Микола Галів

*Ділимося сумною вісткою
з усіма нашими складовими організаціями,
що відійшли у вічність Члени Президії СФУЛО*
св. п. ВОЛОДИМИР КІКТА — 5 лютого 2002 р.
та
св. п. ІЛЛЯ ЧУЛИК — 8 березня 2002 р.
Родинам Покійних складаємо наші щирі співчуття.

Президія СФУЛО

*Батьківщина свого сина кличе
Найпростішим, неповторним, вічним словом
Богдан-Ігор Антонич*

ІІІ СВІТОВИЙ КОНГРЕС
Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань
відбудеться в днях 18-19 травня 2002 р.
в столиці України — м. Києві,
у приміщеннях Українського Дому, за адресою: вул. Хрещатик

Організаційний Комітет ІІІ Конгресу:

Голова — проф. Іван Щерба, відповідальний секретар Президії СФУЛО

Перший заступник — Микола Горбаль, народний депутат України

Заступники: Марія Дупляк, Олександр Венгринович, Олександр Маслей, Стефан Гладик, Іван Лаба, Андрій Родко, Зенон Галькович

Секретар — Юліан Френчко

Члени: Стелла Миронченко, Володимир Ардан, Стефан Криницький, Іван Філь, Андрій Тавпаш, Володимир Ропецький, проф. Марія Байко, Марія Вавричин, Ярослав Швягло, Володимир Шуркало, Ігор Дуда, Лідія Горак-Стефанівська, Степан Зиньо, Марія Білас, Михайло Мацієвський, Ніна Байко, проф. Оксана Пов'якель, Олег Сирота, Андрій Кисіль, Володимир Шпак.

Запрошуємо до участі!

ПРОГРАМА

П'ЯТНИЦЯ, 17 травня

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПІДГОТОВЧА ЧАСТИНА

- 11:00 Наради делегатів III Конгресу
- 13:00 Прес-конференція
- 15:00 Засідання Президії СФУЛО

СУБОТА, 18 травня

- 8:00-9:45 Реєстрація делегатів III Конгресу
- 10:00 • Урочне відкриття III Конгресу СФУЛО
Народний депутат України Микола Горбаль та проф. Іван Щерба
 - Благословення Конгресу
Всечесні Духовні Отці
 - Привітання Почесного Голови СФУЛО
проф. Іван Гвозда
- 10:15 Покликання Почесної та ділової Президії III Конгресу
- 10:20 Звіт мандатної комісії — ствердження кворуму Конгресу
- 10:25 Прийняття порядку нарад. Затвердження лічильної, номінаційної та резолюційної комісій
- 10:45 Привітання офіційних представників владних структур України та гостей III Конгресу

ЗВІТНА ЧАСТИНА КОНГРЕСУ

- 11:00 Звіт про роботу Президії СФУЛО за період 1997-2002 рр.:
 - в. о. голови — *Олександр Маслей*
 - заст. голови на американський континент — *Марія Дупляк*
 - відповідальний секретар *Іван Щерба*
 - фінансовий референт *Іван Філь*
 - скарбник *Володимир Ардан*
 - Звіт голови Контрольної Комісії *Юліана Френчка*
- 11:30 • Звіти-довідки голів Лемківських Об'єднань — членів СФУЛО:
 - *Стефан Гладик* — ОЛ у Польщі
 - *Зенон Галькович* — ООЛ в Америці
 - *Андрій Родко* — ОЛ Канади
 - *Іван Лаба* — СР-У Словаччини
 - *Олександр Венгринович* — Всеукраїнське Товариство "Лемківщина"
 - Запити та обговорення звітів
 - Прийняття звітів членів Президії СФУЛО (уділення абсолюторії) — *Юліан Френчко*

НАУКОВА ЧАСТИНА КОНГРЕСУ

- 13:00 "Політичне русинство — загроза цілісності України"
 - проф. *Олекса Мишанич* (м. Київ)

- 13:20 "Проблеми етнічного відродження русинів-українців Словаччини"
 - проф. *Микола Мушинка* (м. Пряшів)
- 13:40 "Без права на забуття: Акції "Вісла" — 55 років" - д-р *Ярослав Мокляк* (м. Краків)
- 13:50 "Лемки на карті України"
 - *Євген Сверстюк* (м. Київ)

Перерва на обід

- 15:00 Діяльність Русинів-Українців Хорватії
Доповідач: *Голова Союзу Русинів і Українців Хорватії*
- 15:15 Діяльність Русинів-Українців Югославії
Доповідач: *Голова Союзу Русинів і Українців Югославії*
- 15:30 Програма етнічного відродження Лемківщини. Обговорення та затвердження Програми
- 15:50 Виступ від "Молодої Лемківщини"
- 16:00 Зміни та доповнення до Статуту СФУЛО
Доповідач: *Олександр Венгринович* — голова Статутової комісії
- 16:20 Проблеми збереження мистецької, релігійної та історичної спадщини Лемківщини
Доповідачі: проф. *Марія Байко*, д-р *Мирослав Сополига*
- 16:50 Видавнича та дослідницька діяльність СФУЛО
Доповідачі: *Марія Дупляк*, *Петро Шафран*, *Марія Вавричин*
- 17:10 Фінансова діяльність СФУЛО та спонсорство:
Доповідач: *Андрій Тавнаш*

ВИБОРЧА ЧАСТИНА КОНГРЕСУ

- 17:25 Звіт Номінаційної комісії:
 - Вибори керівних органів СФУЛО:
 - голови СФУЛО та двох заступників
 - членів Президії, секретаря, фінансового референта, скарбника
 - Контрольної комісії

РЕЗОЛЮЦІЙНА ЧАСТИНА КОНГРЕСУ

- 17:45 Звіт Резолюційної комісії:
 - Прийняття Звернень до Президентів України, Польщі та Словаччини
 - Прийняття Ухвали та Резолюції Конгресу
- 17:55 Заключне слово Голови СФУЛО

НЕДІЛЯ, 19 травня

УРОЧИСТЕ ЗАКРИТТЯ КОНГРЕСУ

- 10:00 Богослужіння
- 12:00 Лемківське Віче біля церкви
- 15:00 Святковий Концерт

МИКОЛА ГОРБАЛЬ ВІДВІДАВ США

Наприкінці минулого і з початком цього року перебував в США з кількатижневою візитом бувший народний депутат України, Микола Горбаль.

Ціль візиту — це поява його нової книжки “Один із шістдесяти” та виставка творчості — малюнків покійного брата Богдана.

З Миколою ми вже знайомі давно. Це вже не вперше він відвідував Америку, мав зустрічі з членством ООЛ. Але й ще надовго перед тим, ми мали нагоди запізнатися з його творчістю, коли з ранніх 80-их роках вийшла збірка його віршів “Деталі піщанного годинника”.

І тим разом вдалось zorganizувати всегромадську зустріч з нашим гостем, що відбулася 29 грудня м.р. в Пассейку, Н.Дж. В основному, це мала бути презентація книги та виставка малюнків брата Богдана. Але, на милу несподіванку, це був вечір присвячений Миколі Горбалеви. Присутні заслухали монтаж, що почався у рідному лемківському селі, опісля примусове виселення в Радянську Україну, відтак каторги, заслання — словом життєвий шлях. Мистецьке читання переплітала поезія і пісні авторства Миколи. Про Богдановий “світ” розказала Надя Світлична та сам Микола.

Цей незабутній вечір на довго залишиться у пам’яті тих, що мали приємність на ньому побувати.

Опісля Микола Горбаль мав зустріч з членами

Виступають: Люба Нижник, Галина Цеховська, Алла Куцевич.

президії СФУЛО. Як відомо, у травні ц.р. в Києві відбудеться III Світовий Конгрес СФУЛО. Був покликаний організаційний Комітет, у якому М. Горбаль став головою ділового комітету.

У зустрічі взяли участь голова КУ ООЛ Зенон Галькович, член Президії СФУЛО, Теодор Малиняк і Марійка Дупляк, заст. голови СФУЛО на американський континент. В товариській атмосфері обговорено теперішній стан у СФУЛО, організаційну підготовку до Конгресу та успіхи і труднощі з тим пов’язані.

Наприкінці січня Микола Горбаль повернувся до Києва — за 4 місяці Конгрес.

Дума

ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ СФУЛО АМЕРИКАНСЬКОГО КОНТИНЕНТУ

Члени президії СФУЛО. Зліва: Стефан Гладик, Максим Маслей, Марійка Дупляк, Зенон Галькович, Андрій Ротко, Іван Терепенко.

16 лютого ц.р. в Пассейку Н.Дж. відбулось останнє перед Конгресом засідання президії СФУЛО американського континенту, з участю гостя з Польщі, Стефана Гладика голови Об’єд-

нання Лемків у Польщі, який приїхав до Канади на запрошення ОЛК.

Засідання відкрила і ним провадила М. Дупляк, заст. голови СФУЛО (амер. континент). Однохвилинною мовчанкою вшановано пам’ять покійного Володимира Кікти, члена президії. Заслухано звітів заст. голови СФУЛО М. Дупляк, голови ООЛ З. Гальковича та голови ОЛК Андрія Ротко. Однак, найбільше уваги присвячено проєктові програми Конгресу, внесено поправки, зауваження. Широко дискутовано програму відродження Лемківщини, а зокрема шкільництво, збереження своєї тотожності та майбутнє наших лемківських організацій.

Після засідання президії СФУЛО відбулась зустріч голови ОЛП Ст. Гладика з членами КУ та представниками відділів ООЛ.

Дума

“ЛЕМКІВЩИНА В 1939–1947 рр. ВІЙНА, ОКУПАЦІЯ І ВИСЕЛЕННЯ”

Під такою назвою у Кракові з ініціативи Інституту історії Ягеллонського університету відбулася 28-30 травня м.р. міжнародна конференція. Учасниками конференції були науковці Польщі, України, Словаччини, США та Італії.

Учасників конференції привітала ректор Ягеллонського університету проф. М. Новаковська, яка між іншим зазначила, що під час та після війни національним меншинам у Польщі, зокрема лемкам було завдано кривди. Тепер, відзначила вона, коли Польща йде до демократичного суспільства, до Євросоюзу, необхідно кожного вислухати, почути і направити їх.

Всього на конференції виголошено 31 доповідь, з якими виступали дослідники проблем Лемківщини: М. Згурняк, В. Роек, В. Мокрий, Є. Місило, Я. Мокляк, Г. Мазур, Р. Дрозд, Г. Мотика та ін. (Польща), М. Мушинка, М. Гайдош, С. Конечни (Словаччина), Р. Бест і Д. Вальш (США), Л. Калві (Італія).

Від України доповідачами на конференції були М. Вавричин, О. Павлишин, З. Герич (Львів), Н. Кляшторна, І. Іллюшин (Київ), М. Кучерпа, Ю. Крамар (Луцьк), Є. Сінкевич (Херсон).

Відбулося шість засідань, на яких доповіді згруповано за тематикою: “Становище Лемківщини напередодні II Світової війни та політика польського уряду щодо Лемківщини”; “Діяльність та стосунки польського та українського підпілля на Лемківщині”; “Виселення українців з Лемківщини у 1944–1946 рр., акція ‘Вісла’”; “Освоєння території Лемківщини після депортації лемків в УРСР та на північний захід Польщі”; “Релігійне життя та роль церкви в громадському житті Лемківщини”; “Життя лемків Словаччини”; “Лемки і Лемківщина часів II Світової війни в дослідженнях польських та українських істориків”.

Після кожного засідання відбулося жваве обговорення порушених у доповідях проблем. Якихось рішень чи рекомендацій конференція не приймала, але із заслуханих доповідей можна зробити висновок:

1. У 30-их рр., у міжвоєнний час польський уряд проводив активну політику полоні-

зації лемків, основною метою якої була ізоляція Лемківщини від українського впливу. Для цього територію Західної Лемківщини було підпорядковано Краківському воєвідству, обмежувалося вживання української мови, ініціювалося видання книжок лемківською говіркою, на державні кошти видавалася газета “Лемко”, створювалися бурси для підготовки зі лемківської молоді священників та вчителів для Лемківщини, різні курси, гуртки тощо.

2. Загострювалося міжконфесійне життя у зв’язку з поширенням москофільства і русофільства, підтримуваного офіційно владою, центри якого знаходились у Східній Галичині, зокрема у Львові. На Лемківщині інтенсивно поширювалася пропаганда за переселення в УРСР, де обіцяли великі блага, родючі землі і т.ін.

3. Першими в УРСР були евакуйовані села, знищені під час Карпато-Дуклянської операції, і ті, які восени 1944 р. опинилися у прифронтовій смузі. Довідки про евакуацію видавали воєнні коменданти. В наступні роки депортація лемків відбувалася із застосуванням польського війська. Юридичною основою депортації служили закони передвоєнної Польщі, зокрема закон 1937 р. про прикордонні території. В процесі акції “Вісла” на крайні північно-західні території Польщі депортували всіх лемків як людей, що загрожували державі. В результаті лемки були розпорошені в різних областях України, де їх досі називають поляками, та серед поляків, приречені на повну асиміляцію.

4. Після депортації лемків Лемківщина залишилася спустошеною, безлюдною. У Польській державі виникли проблеми з освоєнням цієї території. Нові поселенці не можуть і не хочуть там господарювати в умовах гірського землеробства. Культура землеробства лемківського села зруйнована. В 1949 р. держава прийняла у власність майно виселених. Питання кривд — моральних і матеріальних, завданих лемкам, вирішується на папері.

5. Інсинуації навколо походження лемків та їх національної ідентичності продовжуються досі. В останні роки вперто поширюється “тео-

рія” про те, що лемки не українського походження, а належать до т. зв. окремого русинського народу. Проблема русинства мусується, щоб відірвати лемків від українського народу і використати їх у політичних іграх. При цьому чомусь не порушується питання про українськість лемків.

6. Україна, як незалежна держава, зовсім не приділяє уваги своїм співвітчизникам поза Україною. Українські, зокрема і лемківські організації і товариства в Польщі, Словаччині, інших

державих їх проживання не одержують від України жодної допомоги, не тільки матеріальної, але й моральної. Вони не мають українських газет, книжок, підручників для шкіл. Відсутня інформація про життя України — з одного боку, та про життя українців за кордоном — з другого.

Цим всім сповна користуються ідеологи русинства, заповняючи всі прогалини своєю інформацією.

Марія Старчак-Вавричин

ВІДРОДЖУЮТЬ РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ

Івано-Франківська громада лемків проводить велику роботу у відродженні народних і релігійних звичаїв, які були на Лемківщині. І так, на цьогорічні Різдвяні Свята члени суспільно-культурного товариства “Лемківщина”, учасники хорової капелі “Бескид” та запрошені гості зійшлися 13 січня 2002 року в Народнім домі № 2, що на вулиці Вовчинецькій, на святкування зустрічі Старого Нового року і Маланки. Святкування розпочалось привітом голови товариства С. Криницького з Різдвом Христовим, Новим роком і Святом Маланки. Він зичив “вшитким міцного здоров’я, добра і щастя” та побажав всім веселої забави.

Зустріч Старого Нового року лемківською громадою стала традиційною і організатори раділи, що сьогодні їх є більше, як минулого року і мають надію, що “на другий рік нас буде ще більше. Дай Бог”.

Відтак до залі увійшли лемки-артисти в складі “Вертепу”. Розпочалась велична вистава з колядками і щедрівками, які колись наші предки співали “у себе вдома” — на Лемківщині. Цікаво було слухати старі колядки, що є мало відомими, які виконали представники старшого покоління лемків. Співали і колядували також і діти. Приємно було слухати, як лемки вітали один одного зі святами і дякували Богу, що вернув ті часи, що лемки можуть сміло “гадати по своєму” і відроджувати культуру і звичаї.

На столах було багато всяких страв до вибору, ну і “кусія”, як в нас казали, “палюнки”^{*}, бо яке то свято без неї? Але ніхто не був п’яний, тільки так — випивши.

Зустріч-забаву вів Орест Шуплат — соліст хорової капелі. Він давав слово кожному, хто мав і хотів щось сказати. На середину залі виходить Орест Турок — перший керівник хорового ансамблю “Бескид”. Звучать милі серцю лемківські співанки в його виконанні, а знає він їх багато. Відтак його заступають діти, що спеціально приїхали тут з Коломийського району. А ті, що не вміли співати, могли собі добре потанцювати під лемківські мелодії. Так було майже аж до білого ранку. Не дуже хотілось і розходити, бо в таким товаристві люди бувають дуже рідко.

Наша зустріч-забава скінчилася подякою всім, що прийшли і співом “Многая літа” — організаторам і учасникам — тим, що люблять своє.

Ще раз — Многая літа! Дай нам, Боже, діждати такої забави на наступний Новий Рік!

Ростислав

* “Кусія” — трішки (діал.).

** “Палюнки” — горілки (діал.).

До шановних дописувачів:

Пригадуємо, що журнал “Лемківщина” є кварталником, що появляється у березні (весна), червні (літо), вересні (осінь) та грудні (зима). Ласкаво просимо присилати статті/дописи до “Лемківщини” найпізніше місяць до дати публікації журналу. Статті отримані після речення, будуть поміщені у наступному випуску журналу.

Редакція

Діяльність Гуртка ОУП в Сяноці тісно пов'язана з пунктом навчання української мови, який постійно співпрацює з гуртком. Діти разом з батьками і вчителями — Маріанною Ярою і Тадієм Лакосем — святкують календарні урочистості, організовують тематичні вечори і різноманітні заходи. Традиційно вже кілька років кожного місяця відбуваються недільні зустрічі, наприклад, у вересні — початок навчального року, в жовтні — патріотична програма під назвою “Червона калина”, у листопаді — тематичний вечір вибраного мистця, у грудні — зустріч з Святим Миколаєм.

Цього року жовтнева “Червона калина” була присвячена 10-й річниці Незалежності України. Вступне слово виголосив голова гуртка Адам Юрчишин. Під час виступу дітей прозвучали вірші та пісні патріотичної тематики, а ведучі — Марійка Антонович і Данило Ярій — розповідали про історію та сьогодення України. Цього недільного вечора, 21 жовтня 2001 р., зібралася майже вся українська громада Сянока. Разом і діти, і дорослі злагоджено проспівали державний гімн України.

* * *

Ім'я Івана Филипчика (народився в селі Лішня біля Сянока) — славного українського історика, письменника, філософа — для Сяніцької землі є надзвичайно дорогим і близьким. Відзначаючи 130-річчя від його народження, сяніцький гурток підготував тематичний вечір “Сянік у творчості Івана Филипчика”. 25 листопада 2001 р. в приміщенні домівки гуртка учні разом з вчителями запропонували композицію на основі творів письменника “Княгиня Романова”, “За Сян”, “Іванко Берладник”, в яких автор поетично описує ранньосередньовічне наше місто і його околиці. Про життя Івана Филипчика розповів Адам Юрчишин. Наймолодші діти співали та водили гаївки, а старші, читали уривки з творів Ювіляра. Разом з учнями виступили викладачі катедри української мови, заснованої цього року Сяніцької Колегії, сянічанка Анна Юрчишин та доктор української філології Гали-

на Кузь, викладач Чернівецького національного університету, запрошена до Сянока на поточний навчальний рік.

Особливе місце у творчості Івана Филипчика займає постать князя Данила Галицького, який в дитинстві після смерті батька князя Романа разом з мамою княгинею Анною та братом Васильком перебував у Сяноці. Саме про ці події йде мова у повісті “Княгиня Романова”. Коротку сценку з цієї повісті — розмову молодого князя з мамою — виконали вчителька української мови (та постійний режисер усіх виступів) Маріанна Яра і Данило Ярій. Не випадково найбільше уваги в композиції приділено було особистості славного Галицько-Волинського князя, адже в 2001 році минуло 800-ліття від його народження.

Учасники вистави у 800-ліття з дня народження князя Данила.

Відповідна декорація та строї, в котрі були одягнуті актори (навіть справжні кольчуги, позичені у Братства Лицарів Сяніцької землі) створили неповторну атмосферу.

* * *

Хто з нас, чи то дорослих, чи дітей, не чекає на Святого Миколая? Святитель Миколай своєю добротою, лагідністю, любов'ю до людей заслужив собі безмежну любов і повагу, котра століттями передається від покоління до

Св. Миколай в доміви: сянницького гуртка ОУП.

Фота М. Райтара

покоління. Мабуть нема християнської домівки, де б не було ікони цього Святого. Для кожного з нас приносить отець Миколай дари, тільки треба щиро його попросити; наймолодші радіють дарункові-несподіванці, а старші — особливо, коли Святий Миколай приносить хвилинку радості, допомагає у важкій хвилині.

Чемною була сянницька громада у нинішньому році — і до нас завітав отець Миколай з дарунками. Дітвора підготувала для Св. Миколая театральний виступ, ангелики прогнали з сянницької домівки злих антипків, щоб не заважали тут дітям вчитись і розмовляти рідною мовою.

Кожний щось отримав від Святого Миколая — хтось пакунок, а хтось хвилинку радості.

Маріанна Яра

ЗІ ЗАСЛАННЯ

ДНІ ЛЕМКІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ЗЕЛЕНІЙ ГОРІ

17–18 листопада 2001 р. у місті Зелена Гора (Zielona Góra) проводились Дні лемківської культури, організовані Об'єднанням українців у Польщі та управою Зеленогірського Відділу ОУП, Зеленогірським університетом та Любуським музеєм. Участь у програмі святкування взяв аташе з питань культури Посольства України в Польщі Вячеслав Войнаровський, який склав привітання на адресу учасників свята від Посла України Дмитра Павличка.

Промовляє Генрик Колодій, заст. голови ГУОУЛ на святі відкриття домівки ОУЛ в Зеленій Горі.

Святкування почалися відкриттям виставки художньої фотографії Шимона Барни “Магічний світ Лемківщини”. Експоновані світлини відображають неповторну красу Бескидів у різні пори року, та трагізм Лемківщини, який засвідчують зразки лемківської культури — дерев'яні церкви, що стоять самотньо на пустищах, які утворилися на місці колись багатолюдних, наповнених життям лемківських сіл після депортації лемків в Україну та на крайні північно-західні землі Польщі.

Центральним заходом “Днів лемківської культури” була наукова-популярна конференція під назвою “Хто ми, лемки”, яку вступним словом відкрила голова управи Зеленогірського відділу ОУП Стефанія Яворницька.

Учасники конференції заслухали виступи на теми “Куди сягають корені лемків” (М. Вавричин, Львів), “Лемки в національній політиці II-ої Речіпосполитої” (Я. Мокляк, Краків) “Релігійне життя і міжконфесійні відносини на Лемківщині в першій половині XX ст. до 1947 р.” (Я. Чухта, Краків), “Творці літератури — вихідці з Лемківщини” (А. Ксенич, Зелена Гора) “Кошмар Явожна у світлі спогадів в'язнів з Лемківщини” (Є. Стажинський, Леґніца), “Лемки на сході” (Н.

Кляшторна, Київ) “Сучасний стан традиційної культури лемків у Західній Польщі” (М. Пецух, Гожув), “Лемківське питання в національній політиці Польщі” (О. Яворницька, Зелена Гора).

На сцені Лігницька “Кичера”.

Перед відкриттям конференції для її учасників і гостей виступила з сольовим концертом лемківської пісні Богуміла Тарасевич під акомпаньямент В. Кліща. Ввечері в Колонній залі Маршалковського уряду відбувся великий концерт ансамблю “Кичера” під керівництвом Є. Стажинського.

Другий день “Днів культури Лемків” у Зеленій Горі почався літургією в греко-католицькій каплиці, яку відправив о. Юліян Гойняк. Потім учасники конференції, гості та українська громадськість міста взяли участь у відкритті та освяченні нового приміщення Клубу Зеленогірського відділу ОУП. Тут відбулася зустріч з

ВАСИЛЬ ХОМИК

ЛЮБИ СВІЙ КРАЙ!

Люби стражденну Лемківщину,
Як матінку, обороняй,
А треба, то в лиху годину
За неї і життя віддай.

Вона тебе в піснях зростила,
Немов оте гірське орля,
Її тепло, краса і сила
Тебе підносить й окриля.

Шануй її святі могили
Й храни в цвітінні верховин
Красу, що предки нам лишили
Й гордись, що ти — русинський син.

Гордись натхненно в дні орлині,
Красу й добро обороняй...
Настане час і на руїні
Розквітне наш Лемківський край!

представниками Посольства України в Польщі, керівництвом Головного правління Об'єднання українців в Польщі та Об'єднання лемків у Польщі, представниками місцевої адміністрації.

Всі заходи відбувалися в атмосфері зацікавлення і доброзичливості у залі, де експонувалася виставка лемківського народного вбрання.

Марія Старчак-Вавричин

(Фота С. Семенюка)

ЗНАЙОМТЕСЬ ІЗ ЖИТТЯМ І БОРОТЬБОЮ ВОЯКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ!

“В РЯДАХ УПА”

Том II

Збірка споминів колишніх вояків УПА з теренів Лемківщини й Перемищини.

Книжка вийшла накладом Товариства Вояків УПА в Америці з датою 1999 року на 604 сторінках друку. Публікація у твердій оправі з золотим відтиском вийшла під редакцією Миколи Дупляка. Для вигоди читачів книгу доповнюють іменний і географічний покажчики.

Шануйте борців за волю України!

Придбайте цю книжку для себе і своїх рідних. Ціна: 25 дол. плюс 3 дол. з пересилкою.
Замовлення шліть на адресу:

ODLWU, Inc.
P.O. Box 7
Clifton, NJ 07011

Чеси просимо випнсувати на ODLWU.

Запрошуємо на 2-гу Лемківську “Ватру” в США

яка відбудеться

28, 29, 30 червня 2002 р.

на оселі Спільки Української Молоді
в Ellenville, N.Y.

В програмі: забава, танці, печення поросят.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

23-й ВІДДІЛ ООЛ, АУБУРН, Н.Й.

Загальні Річні Збори 23-го Відділу ООЛ в Аубурн, Н.Й., відбулися 22 січня 2002 р. в домовіці “Запорозька Січ”, в присутності 5 осіб.

Збори відкрив голова відділу Михайло Халуца і однохвилинною мовчанкою вшановано членів, які відійшли у вічність. Відтак вибрано предсідника зборів Анну Глива і секретаря Ольгу Халуца. Протокол минулих річних зборів прочитала Ольга Халуца, який прийнято без змін. По звітах Управи приступлено до дискусії, яка змушує нас задуматись на тим, як тих пару осіб має даліше провадити працю нашого відділу. На жаль, відходять старші члени, а молодих людей не має звідки приєднати до відділу.

І так, в такому стані, вибрано управу: голова — Михайло Халуца, заступник голови — Анна Глива, секретар — Ольга Халуца, скарбник — Володимир Голяк, організаційний реф. — Стефан Баб'як. Контрольна Комісія: Дмитро Перон.

Ольга Халуца
секретар

3-й ВІДДІЛ ООЛ, ПАССЕЙК, Н.Дж.

Загальні Річні Збори 3-го Відділу ООЛ в Пассейку відбулися 3-го лютого 2002 р. На збори прибули, крім членів відділу, голова КУ ООЛ Зенон Галькович, довголітня бувша голова КУ і заступник голови СФУЛО на американський континент Марійка Дупляк, голова 2-го Відділу ООЛ і голова ФДЛ Стефан Гованський, голова 7-го

Відділу ООЛ Володимир Блажейовський, голова місцевого відділу УККА Адам Стець, голова Української Централі Стефан Журавський, представники 5-го Відділу ООЛ та представники інших місцевих організацій.

Президію зборів вибрано в складі: голова — Зенон Галькович, заступник голови — Адам Стець, секретар — Тереса Чергоняк.

Після слідуєчих точок накреслених порядком нарад, між іншими, прочитанням протоколу з останніх Річних Зборів, звітів членів уступаючої управи, звітів контрольної, верифікаційної і номінаційної комісій вибрано управу відділу: голова — Василь Гаргай, заступник голови — Стефан Косцьолек, секретар — Маріянна Знак і Юлія Ключник-Косцьолек, фінансовий реф. — Ярослав Прегнер, організаційний реф. — Адам Стець, культ.-освіт. реф. — Анна Гаргай, допомоговий реф. — Анна Косцьолек і Віра Чирнянська, господарчий реф. — Юлія Вислоцька і Стефанія Прегнер, вільні члени — Павло Гира, Стефан Дупляк, Петро Русинко, Петро Косцьолек, Петро Вислоцький, Іван Гресь, Василь Гавроняк, Богдан Кікта, Тереса Чергоняк. Контрольна Комісія: голова — Іван Хомко, члени — Юлія Котляр і Іван Долошицький.

Після слова голови КУ, привітів та слова перевибраного голови 3-го Відділу національним гимном закрито цього річні Загальні Збори.

Тереса Чергоняк
секретар президії зборів

**Чи всі члени Вашого Відділу
передплачують журнал “Лемківщина”?**

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

Св. п. ЕМІЛІЯ БІГУНЯК

Далеко від рідної землі, на вигнанні, 29-го листопада 2001 р. відійшла у вічність, проживши 77 літ, **Емілія Бігуняк** з дому Волевська.

Св. п. Емілія народилася 26 січня 1924 року в лемківському селі Пантна, горлицького повіту. В 1946 році одружилася з Йосифом Бігуняком. Доля не дозволила молодому подружжю будувати своє гніздо на рідній землі. Жорстока акція "Вісла" не пощадила й Бігуняків, коли разом з тисячами других жителів Лемківщини було їх депортовано на західні землі Польщі, у познанське воєвідство. Тут, на чужій землі молоде подружжя побудовало своє нове життя, тут народилось їхніх 9-ро дітей.

І хоч Покійна більшість свого життя провела на вигнанні, в оточенні великої родини, її дітей і внуків — вона завжди тужила за Лемківщиною, за рідним селом.

Покійна Емілія залишила у глибокому смутку мужа Йосифа, дітей: Володимира, Славу, Стефана (в США), Марію, Дороту, Романа, Ірену, Богдана і Гелену та 23 онуків.

Спи спокійно, дорога Мамо, хай Тобі сниться зелена Лемківщина, її рвучі потічки, шум високих ялиць та церковця у Твоїй Пантні.

Вічна Тобі пам'ять!

Син Стефан Бігуняк

Церква в Пантні, рідному селі Покійної.

* * *

В пам'ять **св. п. Емілії Бігуняк**, на пресовий фонд журналу "Лемківщина" склав **100.00 дол.** син покійної **Стефан Бігуняк** з рідною.

Сердечно дякуємо, а родині покійної складаємо щирі співчуття.

**Адміністрація
"Лемківщини"**

КОЛЯДА 2001-2002 р. СПИСОК ЖЕРТОВОДАВЦІВ

1-ий ВІДДІЛ ООЛ, НЬЮ ЙОРК

200.00 дол. — Кредитова Кооператива "Самопоміч";
по 150.00 дол. — Українська Народна Кооператива, М. Гриненко;
по 50.00 дол. — Я. Куровицький, Т. Гнатишин, Р. Дякун, М. Хомик;
по 40.00 дол. — І. Завада, Д. Мадараш, А. і Т. Павелчак, Т. і М. Малиняк;
по 30.00 дол. — Е. і П. Гарайда, мясарня "First Ave", С. Турчин;
по 25.00 дол. — Л. Гой, А. Тиханський, В. Грицьюк, Т. Щеснюк, Укр. Спортовий Клуб;
по 20.00 дол. — С. Барна, Е. Горон, З. Іваницький, Ю. Завада, П. Вачур, М. Волошин, В. Лодзюк, Б. Кузмин, І. Коваль, С. Мединський, В. Панчак, П. Габюх, З. Войтович, І. Чернавський, Г. Павелчак, Р. Кіфяк; С.

Пжибило;

по 10.00 дол. — А. Гавран, А. Кушнірчук, А. Шот, М. Коваль, Ч. Ковалець, М. Гірняк, П. Попович, Т. Сова, С. Петрик, І. Походай, А. Качмарський, А. Демчук, Р. Кучинський, А. Дубец, В. Ганич, П. Бойцянюк, Г. Лещук, П. Присташ, О. Понелястий.

2-ий ВІДДІЛ ООЛ, ЙОНКЕРС, Н.Й.

По 100.00 дол. — Кредитівка СУМ в Йонкерсі. С. Заровний;
70.00 дол. — С. Гованський;
60.00 дол. — д-р О. Козицький;
по 50.00 дол. — А. Ропицька, С. Гривна, М. Лоневська, Я. Сисак, М. Кобасяр, П. Вариха, мол., М. Закотиря, д-р Н. Кмета, А. Ціховляс;
по 40.00 дол. — І. Вислоцький, С. Капітула, Р. Ко-

зіцький, П. Цідило, В. Уздейчук, М. Барна, А. Горбачевський, П. Бибель, А. Ковальчик, О. Ковальчик, С. Крайнічин, І. Бибель, В. Кравець;

по 30.00 дол. — Т. Салей, Б. Ковалик, С. Вариха, Ст. Вариха, І. Куземчак, Б. Лонецький, А. Ковальчик, Я. Вариха, П. Шкафаровський, Р. Гриньків, П. Кулинич, П. Хом'як, А. Бурчак, Ю. Ковальчик, Е. Яцевич, П. Гованський, Х. Данилюк, В. Щур, Л. Костечко, Е. Борткевич, І. Сахар, С. Бибель;

по 25.00 дол. — Л. Кулинич, Т. Швець, о. І. Терлецький, д-р М. Кіцюк, Т. Коцур, А. Дашко, Н. Кулинич, П. Бреня, А. Шашкевич, С. Шевчук-Біланіч, Р. Глушко, М. Зауличний, В. Прусак, У. Климко, П. Муль, Т. Гошко, А. Кашак, К. Баб'як;

по 20.00 дол. — М. Ференц, І. Фриз, М. Зварич, С. Шпинда, С. Райко, А. Куцина, А. Коцур, Б. Вітюк, М. Кузм'як, П. Микитин, М. Филяк, Л. Ардан, І. Мамрош, К. Мельничук, С. Курило, Я. Сахар, А. Чухта, П. Ярмач, П. Камінський, Д. Глушко, І. Гончак, І. Хомик, М. Кашак, А. Кацак, Т. Феціца, М. Дудян, І. Михалюк, К. Пециляк, В. Васічко, О. Щур, д-р В. Ленчик, М. Лозиняк, М. Дембіцький, М. Ропицький, Я. Баюс, Р. Кода, О. Дудник, С. Дудра, А. Кора, С. Теличка, М. Кравець, М. Періх, С. Шульган, Е. Тутко, В. Козіцький, Е. Андруско, В. Микула, Й. Дудар;

15.00 дол. — М. Хом'як;

по 10.00 дол. — Е. Круликовська, П. Ференц.

3-й ВІДДІЛ ООЛ, ПАССЕЙК, Н.Дж.

100.00 дол. — Кредитівка "Самопоміч";

по 60.00 дол. — М. і К. Вітек, Ю. Котляр;

по 50.00 дол. — Ст. і А. Косцьолек, А. і В. Гаргай, П. і М. Русинко, Ст. і М. Дупляк, І. і А. Хомко, П. і А. Гресь, І. Косцьолек, Я. і С. Прегнер, К. Ваньо, М. Слаба, О. і Р. Крамарчук, В. і М. Карнаух, О. і Т. Богач, Р. і К. Дупляк;

по 40.00 дол. — І. і С. Долошицький, П. і Т. Гира, А. Котляр, В. Гавроняк, А. і М. Баран, Ст. і М. Ковалів;

35.00 дол. — Т. і М. Олещук;

по 30.00 дол. — В. і О. Смоляк, А. Зволінський, В. Васів, М. Чабан, Т. і Д. Клименко, П. Млинарик, Ст. Перун, Р. і М. Ягнке, І. Гресь, І. і О. Ленчук, Т. Тарахівський, М. і С. Скала, Е. К. Михайлишин, Ст. Капітула, В. і Г. Котис, В. і М. Зельонка, А. Шевчик, І. і А. Зельонка, П. і О. Фіголь, Ст. і К. Журавський, Т. Хомишак, Ю. Котляр, І. Паньчик;

по 25.00 дол. — П. і Л. Палюх, І. Білобронь, Ів. і О. Буртик, В. і М. Кузик, А. Фарміга, П. і С. Волфер, Х. і Р. Брендель, Ст. і А. Татаренко, Я. і М. Завойський;

по 20.00 дол. — І. і Г. Вітек, В. і Л. Грицьковян, Я. і Л. Завойські, І. Котляр, М. Кудрик, Ст. і І. Тимків, Т. і Г. Глебоцькі, А. Капітула, А. Кроль, А. і Г. Клим, Сидор, Глодана, О. і І. Русинко, М. і М. Філевич, П. Хомишак, Т. і А. Корбак, А. і Л. Ленів, І. Андрух, Ю. і М. Гаргай, Б. і К. Журавський, В. Янців, М. Яворський, Д. Мацько, Р. Подобинський, А. Стець, В. Чирнянська, П. і Ю. Вис-

лоцький, М. Дідух, П. Ярошак, А. і З. Знак, В. Мочула, Ю. і С. Бланарович, М. і Т. Карлицький, А. Stith, М. Крукар, о. О. Жовнірович, І. і Ю. Темницький, І. Пацьоляк;

15.00 дол. — І. і М. Калимон;

по 10.00 дол. — П. і Г. Клименко, П. Олещук, Т. і О. Мочурад, У. Палюх, Г. Бакун;

5.00 дол. — Н. Фог.

4-й ВІДДІЛ ООЛ, ЕЛІЗАБЕТ-КАРТЕРЕТ, Н.Дж.

25.00 дол. — І. Васічко;

по 20.00 дол. — В. Матлага, А. Моряк, А. Гнатишак, Ю. Полянська, М. Вуйцо, І. Урда;

по 10.00 дол. — М. Ілещко, В. Янів, В. Дитиняк, І. Кушнір, М. Васічко.

7-й ВІДДІЛ ООЛ, ДЖЕРЗІ СІТІ, Н.Дж.

100.00 дол. — Кредитівка "Самопоміч";

50.00 дол. — Парафія свв. Петра і Павла;

по 25.00 дол. — З. Галькович, В. Блажсйовський;

по 20.00 дол. — Я. Завійський, А. і О. Ільницький, С. Гуралевич, В. Добровольський, П. Костик, Д. Тхір, Г. і Ст. Гонос, Ст. Німчик, П. Лукачин;

по 15.00 дол. — Ст. і І. Пилипчак, П. Шеремет, П. Теличка;

по 10.00 дол. — Г. Гаврилук, І. Ванца, С. Чуйко, П. і Ст. Васько, В. Білик, П. Фуга, С. Гира;

по 5.00 дол. — І. Вілика, І. і Ст. Калінець, Т. і С. Білоус, Ю. Гира, Р. Гира, В. Семчишин, А. Кедринський, І. Демчур.

8-й ВІДДІЛ ООЛ, ЧІКАГО, ІЛЛ.

150.00 дол. — Kasa "Samopomich";

60.00 дол. — B. Buchwak;

по 50.00 дол. — О. Р. Tchoryk, G. Bozio, R. Sawka, L. Lebedowycz, M. & i. Waszczur, W. Tech, J. Baran, Укр. Забеспеченева Агенція;

по 40.00 дол. — W. Siryj, Ch. Churma в пам'ять Т. Churma, Z. & D. Werbowyj;

по 30.00 дол. — A. Kikcio, S. Byskosh;

по 25.00 дол. — S. Werbowyj, M. Dilendorf, M. Kopot, O. Kukuruza, S. Kutkovska, I. Klisz;

по 20.00 дол. — Ch. Siutryk, E. Terefenko, R. Tchoryk, S. Szkirpan, B. Sawka, W. Tchoryk, M. Churma, S. & A. Mclnyk, S. & M. Moroz, B. & L. Bendza, A. Czurma, M. & A. Kikcio, J. Krawczynszyn, A. & Z. Marinets, M. Iwanec;

по 10.00 дол. — W. Tun, S. Hawryleczo, D. & S. Bilanicz, B. Reptak, D. Pleszkiewicz, D. Grochola.

11-й ВІДДІЛ ООЛ, ОЛБАНСЬКА ОКРУГА, Н.Й.

50.00 дол. — Т. Шипилявий;

по 30.00 дол. — Д. Кулик, І. Філь;

Згідно з журналістичною практикою, редакція приймає тільки оригінали статей чи дописів. Статті, які були вислані/надруковані в інших журналах чи часописах не будемо поміщувати.

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову. Прислані матеріали редакція не повертає.

Статті підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде поміщувати невірних, образливих для кого-небудь висловів.

Передрук матеріалів з "Лемківщини" дозволяється при умові подання повної назви журналу.

Адреса: "LEMKIVSHCHYNA" Magazine, P.O. Box 7, Clifton, NJ 07011-0007, USA.

"LEMKIVSHCHYNA" Magazine is published quarterly by Organization for Defense of Lemko Western Ukraine, Inc., P.O. Box 7, Clifton, NJ 07011-0007, USA.

Subscription Rate, in the United States of America \$15.00 per year (Bulk mail), in countries other than U.S., annual subscription is \$16.00 in U.S. currency; single copy: US \$3.75.

Квартальник "ЛЕМКІВЩИНА" видає Організація Оборони Лемківщини в Америці.

Адреса: P.O. Box 7, Clifton, NJ 07011-0007, USA.

Річна передплата: в США 15.00 ам. дол. звичайною поштою; в країнах поза межами США 16.00 ам. дол. річно; ціна поодинокого числа 3.75 дол.

по 20.00 дол. — М. Заблоцький, І. Романишин, І. Мокей, В. Мокей. С. Мочульський, Р. Маселко, І. Зендран, А. Білинський, П. Сп'як, А. Демчар, М. Пилат, Р. Гарасим'як, М. Філь, П. Шевчук, І. Суховацький. Г. Сорока;

по 15.00 дол. — С. Ксєнич, П. Ксєнич;

по 10.00 дол. — Г. Ільницький, А. Наболотна, І. Демчар, П. Сп'як, А. Урбан, Ф. Федак, В. Коцур, З. Смит, В. Єдинак, І. Ігнатоля, М. Барна, В. Мадзелян, С. Мадзелян, Б. Білиця, В. Клим, Ст. Єдинак;

по 5.00 дол. — В. Терлецький, А. Урбан, Б. Зволінський, М. Матейчук;

3.00 дол. — М. Філь.

23-й ВІДДІЛ ООЛ, АУБУРН, Н.Й.

"Традиція коляди в нас завмерла і ніхто не приймає колядників".

**Усім жертводавцям і збірщикам
щиро дякуємо!**

Продовження в наступному числі.

Час біжить...

Чи ви відновили передплату на журнал
"Лемківщина"?

Якщо ні, зробіть це сьогодні!

Річна передплата в США -- \$15.00 -- Annual subscription in the USA

✂-----

Please start/continue my subscription to "Lemkivshchyna" magazine.

Enclosed is a check for \$_____ to cover my subscription for years _____.

NAME _____

ADDRESS _____

Time is running out on your subscription to
"Lemkivshchyna" magazine...

To avoid any interruption in service, simply
complete and mail the card below today.

ACT NOW!

Return to "LEMKIVSHCHYNA"
P.O. Box 7
Clifton, NJ 07011-0007

PRSR STD.
U. S. POSTAGE
PAID
CLIFTON, NJ
PERMIT No.
937

НАШІ ВИДАННЯ

ДЕРЕВ'ЯНА АРХІТЕКТУРА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ.....	30.00 ам. дол.
<i>(альбомний формат, тверда оправа)</i>	
АННАЛИ, Ч. 4. Матеріали про Лемківщину	15.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 256 стор.)</i>	
АННАЛИ, Ч. 5. Матеріали-документи про Лемківщину	20.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 256 стор.)</i>	
АННАЛИ, Ч. 6. Матеріали-документи про акцію "Вісла"	20.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 267 стор.)</i>	
Марія Остромира. ЛЕМКІВЩИНА В ОГНІ. Повість	10.00 ам. дол.
<i>(тверда, кольорова оправа, 264 стор.)</i>	
Т. і М. Лопаткевич. МАЛА САКРАЛЬНА АРХІТЕКТУРА ЛЕМКІВЩИНИ.....	25.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 490 стор.)</i>	
"1947". ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА.....	20.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 648 стор.)</i>	
АКЦІЯ "ВІСЛА". ДОКУМЕНТИ.....	20.00 ам. дол.
<i>(м'яка оправа, стор. 561)</i>	
РІЗЬБАРСТВО ЛЕМКІВЩИНИ.	10.00 ам. дол.
<i>(м'яка оправа, стор. 259)</i>	

До замовлення просимо ласкаво додати 3.00 дол. (до кожної книжки) на покриття коштів пересилки.

Замовляти на адресу:

The Lemko Research Foundation, Inc.
P.O. Box 7
Clifton, New Jersey 07011

Published by Organization for Defense of Lemko Western Ukraine, Inc.
P.O. Box 7, Clifton, New Jersey 07011-0007 USA

